

P.R.PLUS S.J.

ÉGBŐL SZÁLLOTT...

PÁL

KORDA RT. KIADÁSA BUDAPEST

R. PLUS S. J.:

ÉGBŐLSZÁLLOTT ...

FRANCIÁBÓL:

KÁKONYI ISTVÁN S. J.

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST

**Nr. 125. Imprimi potest. Budapestini, die 22. Febr. 1938. Eugenius Somogyi S. J.
Praep. Prov. Hung. — Nihil obstat. Dr. Julius Czapik cens. dioec. Nr. 1154/1938.
Imprimatur. Strigonii, die 15. Mart. 1938. Dr. Joannes Drahos vic. gen.**

Korda R. T. nyomdája, Budapest, VIII., Csepregy-u. 2.

K I N E K V A N I G A Z A ?

Coppée írja egyik regényében: Franciaországban, a heves egyházüldözések idején, Úrnapján történt. Éppen az elsőáldozási nagymiséről jöttek ki a fehér ruhás kisfiúk és kisleányok, amikor egy szegény munkás, aki valamelyik külvárosi ivóból éppen odavetődött, meglehetősen borközi hangulatban élesen kikelt a papok ellen és minősíthetetlen szítkokkal, szenvedélyes kifakadásokkal támadt az Egyházra és az Isten szolgálóira:

— Hej, azok a ... csuhások! Micsoda szent maszlaggal butítják a népet!

Másik kép: René Bazin *Davidée Birot* című pompás regényében egy kisvárosi kommunista tanítónő így beszél el megkapó élményét:

— Ma járultak az első szentáldozáshoz a falu apróságai. A szülőkre való tekintettel én is elmentem a misére, ott állottam a leghátsó padsorok mögött. És láttam az én alig kilenc-tíz éves apróságaimat, amint összekulcsolt kézzel, lesütött szemmel jönnek vissza az oltártól, arcukon oly mély, belső öröm sugárzásával, aminőt mi nem tudunk nekik megadni, és amely egyáltalán nem hasonlít ahhoz az örömhöz, amelyet mi adunk nekik... A legtöbbnek egészen átszellemült az arca, olyan, mint valami finom, selyem lámpaernyő, melyen a belső fény szelíden átvilágít... Mély meghatott-

sággal néztem a kicsiket és önkénytelenül is eltűnődtem: Ti katolikusok, építétek alacsonyabbra az áldoztatórácsot, hiszen ezek a csöppségek alig tudtak fölpipiskélni a fehér áldoztató kendőig, és a papnak is egészen le kellett hajolnia, hogy megtalálja őket! . . . Milyen szép volna, ha én is közétek tartozhatnék! Döntsétek le a gátakat, sokszorozzátok meg az isteni látogatásokat és minél többször zárjátok ártatlan szívetekbe a szeretet Istenét!

Elgondolkozom: mennyire megfelel, mennyire jó ezeknek a kitáruló lelkeknek a misztérium, melyet hitük eléjük ad! Ha mégoly gyarlók is, ha mégannyi nyomorúság környezi és kíséri is őket bölcsőjüktől fogva: oly hiányos a vallási oktatásuk, elmélyedésre alig van alkalmuk és mégis: a mai napon valami hatalmas, szent lelkesedés hevíti valamennyit . . . de meddig? . . .

Legouvé, a híres francia akadémikus, így adja elő meghitt, apai beszélgetését kisleányával:

— A kisfiam tegnap áldozott először . . . Magamhoz hívatom. Kissé meghiúsult, izgatottan toppan a szobába, de arcán most is ott ragyog az a különös kedvesség, mellyel reggelenként szemembe mosolyog. Átölelem, magam mellé ültetem és így kezdek hozzá beszélni:

— Nézd, kisfiam: életed folyamán sok éles támadást hallasz majd a szentgyónás ellen, de még többet az Oltáriszentség ellen. Találkozol majd fölületes emberekkel, akik csak gúnnyal tudnak beszélni róla, mert elfelejtik a dogma fönségét,

csak azt látják belőle, hogy misztérium, hogy megfoghatatlan.

No és mit tesz az, hogy megfoghatatlan? Hiszen nem érthetetlen titok-e az egész világ? Ha nem a misztériumot nézem az Eucharishtiában, hanem egyszerűen elfogadom az Úr valóságos jelenlétét: íme, előttem áll az emberi lélek legnagyobb vigasztalása! Nem ismerek fölemelőbb és bátorítóbb gondolatot, eszmét, mely nagyobb tisztelettel töltene el bennünket önmagunk iránt, mint ez: A Teremtő Isten szentségháza vagy! Ha már valami szeretett személy közelsége is megvéd bennünket a botlástól, mit jelent akkor a keresztény ember számára az, hogy teljes igazsággal mondhatja magáról:

— Az én Istenem az én vendégem: Ő bennem van!

Nézd, fiacskám: én láttam a haldoklók arcát a remény fényébe öltözötnen, mikor a nagy útra indulóban magukhoz vették az Eucharishtiát. Láttam fényleni az oltártól jövő gyermekek homlokán a hit értelmének tiszta sugarát. Láttam édesanyádat szenvedéseiben, és azt is láttam, mennyire megnyihült az arca, amint magához vette az Eucharishtiát: és attól kezdve kinjai közepette is szelíden mosolygott. Magam is megborznék önmagamtól, ha ezek az emlékek nem bátorítanának... Aki ily csodás fényeket tud gyújtani az emberekben, az csak Szent lehet!

Ugyan kinek van igaza? Annak a szegény, elvakult munkásnak, akinek megvették a lelkét és most teliszájjal gyalázza és megveti az Eucharisz-

tiát? Vagy annak az egyszerű, falusi kommunista tanítónőnek, akit egy pillanatra elragadott a hit fönsége, de aztán mégis kételkedik Benne? Vagy az akadémikusnak, aki tiszteli és hódolattal imádja?

Olvassuk tovább ezt a kis könyvet, és magunk is könnyen megtaláljuk rá a választ . . .

A MISZTÉRIUM KÖZELÉBEN...

A nagycsütörtök esti búcsúlakoma meleg, bensőséges hangulatában adta nekünk az Úr az Eucharisziát és benne Önmagát. Egyelőre még nem hatolunk be az Eucharisztia lelkébe: ez későbbi feladat. Most csak futó pillantást vetünk az isteni végrendelet szavaira; három mozzanat, mindegyik mélyebbre vezet a misztérium belsejébe:

- Ez az én testem: íme, a valóságos jelenlét.
- Vegyétek és egyétek: íme, a szentáldozás.
- Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre: íme, a szentmiseáldozat.

Mielőtt egyenesen a titok szívébe néznénk, tegyünk egy kis kerülőt: de ez talán nem is lesz kerülő, hiszen evvel is közelebb jutunk a misztérium lelkéhez. Próbáljuk meg néhány megkapó képen közelebb hozni lelkünkhöz az Eucharisztia végtelen gazdag, boldogító csodáját. Nem a dogma igazolása ez, hanem kép, előhangolás, csupán megsejtetése a nagy titoknak. Valami nagy és mély benyomást akarunk kelteni az Eucharisziáról: aki megérti az Isten ajándékát, az megtalálta a boldog élet kulcsát, mert érzi, hogy ez a nagy Szentség valahogy igazán neki való: csodálatosan megtermékenyíti, egészen be tudja tölteni a lelkét.

A világháború előtt, amikor Elzász-Lotharingia még nem volt francia birtok, — valami ünnep alkalmával Nancy-ban, vagy Toul-ban fölszállott egy léghajó. Mikor a pilóták földet értek, csak akkor vették észre, hogy átrepülték a határt és Elzászban vannak... A mezőn dolgozó parasztok odarohannak hozzájuk, és alighogy fölismerik honfitársaikat, egy csapásra felszabadul bennük az ősi francia lélek: nekiesnek a léghajó homokzsákjainak: mindenki pár szem homokot akart biztosítani magának az áldott honi földből. Ujjongva vitték otthonukba a drága zsákmányt és mint valami drága ereklyét, áhítatos tisztelettel őrizték... Nem is csoda, hiszen az édes anyaföld látogatta meg őket a levegő szárnyain: ezekben a homokzsákokban egy kis darab Franciaország szállt le hozzájuk az égből...

Nézzünk az Eucharisziára: Mit mond, mit sugároz róla a hitünk? ... Valamikor réges-régen, közel két ezredéve, valaki leszállt a fényes magasságból, onnét fölülről, a mi hazánkból és kikötött a mi sáros földgolyónkon. De csak kevés ideig volt itt, szinte meg sem tudott melegedni köztünk; harminchárom év múlva újra haza kellett mennie az ő igazi otthonába, amely azóta a mi hazánk.

De mielőtt eltávozott volna, néhány drága darabkát hagyott itt nekünk ebből az isteni világból, a mi otthonunkból: Önmagából, — és ezeket a drága darabkákat — az egész Krisztus valamennyi — szentostyának hívjuk. Dómjaink és kápolnáink szí-

vében, aranyos szentségházainkban őrizzük e drága ereklyét és az öröklámpa hűséges, féltékeny szeretetével vigyázunk reá...

AZ ÉDES ANYAFÖLD

Derulède-ről, a nagy francia hazafiról beszélnek, hogy mielőtt elhagyta volna hazáját, maroknyi hazai földet vitt magával sansebastiáni száműzetésébe. Valahányszor bizalmas barátai fölkeresték, remegő kezekkel bontotta ki előttük a kis selyemzacskót, hogy megmutassa nekik drága kincsét: „Ime, nézzétek, itt az én Franciaországom... igen, ebben a maroknyi földben dobog édes hazám szíve!... És a kemény férfi könnyekre fakadt...”

Valahányszor a pap leveszi a cibórium födelét, felemeli a szentostyát és azt mondja: Ecce, Agnus Dei, ime, az Isten Báránya, — mintha csak ezt mondaná: Ime, az egész mennyország! Derulède kincse pusztá jelkép, kedves szimbólum csupán, de a hívő keresztény szemében az Isten Báránya élő, pihegő, eleven valóság: itt dobog az Isten Szíve, és az ég Istene maga a mennyország!

A katolikus embernek drága ereklye az Eucharisztia, mely őt szüntelen örök hazájára emlékezteti; az édes otthonra, ahol az Isten lakik, amely számára született, ahová neki is el kell jutnia, — és ahonnét az Irás és a költő szava szerint egyszer „kiesett”, mint meleg anyai fészkeből a csipogó, pelyhes kismadár... De nemcsak emlék, több, sokkal több annál: a köztünk maradt Isten-ember!

Midőn a nagy Napoleon csillaga lehanyatlott és nyomában elindult az új állami berendezkedés, a diadalmas sasos lobogókat új zászlókkal cserélték fel. De néhány öreg, kiszolgált katona, akiknek viharedzett lelkébe kitörölhetetlenül beleégett a császár legendás alakja, visszadobta az új zászlókat és görcsösen ragaszkodott a sasos lobogókhoz. De mikor látták, hogy a kényszernek engedniök kell, azt határozták, hogy inkább elégetik a lobogókat, de ki nem adják kezükből a félvilágért sem! Hatalmas máglyát raknak és amint a lángok kigyózáva a magasba csapnak, mély tisztelettel, könnyezve borítják rájuk a drága selymeket... Mikor a lobogók már mind elhamvadtak és a tűz is kialudt, mindegyik öreg veterán elővette tábori poharát: a legöregebb néhány csepp bort töltött mindegyik pohárba és azután lassan, ünnepélyesen, mintha valami szertartást végezne, remegő, otromba ujjáival egy-egy csipetnyi hamut ejtett mindegyik poharába; és mikor már valamennyien kaptak a hamuból, mind, egyszerre, szó nélkül ajkukhoz emelték poharukat és megitták a dicsőséges lobogók hamuját...

Halála előestéjén Krisztus is maga köré gyűjtötte övéit. Pár morzsa ételt, pár csöpp italt adott nekik: de ez a morzsa nem holt hamu, ez a pár csepp nem akármilyen ital. „Vegyétek és egyétek: ez az én testem. Vegyétek és igyátok, ez az én vérem.” Mily beszédes hasonlóság, — és mégis mily kiáltó különbség!

Még egy megkapó kép a napoleoni legenda-körből. Az auvergne-i ezred erekljeként őrizte és mindenüvé magával vitte hős vezérének a szívét, aki egy gyilkos rohamban: „Utánam, katonák, itt az ellenség!” — kiáltással előre rontott és ádáz tusa után hősi halált halt a viadalban. És azóta, valahányszor veszélyben volt a sereg, vagy győzhetetlen bátorságra kellett tüzelni a katonákat, a hős vezér ezüst ládikába zárt szívét selyemkendőbe kötve a lobogórúd tetejére tűzték: a hős katonáknak elég volt egy pillantás az ezred talizmánjára, a vezér fölöttük lobogó szívére és máris valamennyi tudta és meg is tette a kötelességét.

Hideg szív, holt szív, kiaszott, erőtlen múmial! De az, akit mi az oltár titkában hódoló szeretettel övezünk, nem holmi kiszáradt szív, fonnyadt, halotti maradvány, hanem a mi Urunk, Jézus Krisztus eleven teste, aki itt akart maradni közöttünk, hogy megerősítsen bennünket az élet nagy harcaira. De nemcsak jelenlétével bátorít, hanem szívünkbe száll, egyesül velünk: ő a mi isteni eledelünk. És nem holt, élettelen táplálék, hanem eleven étel, test és vér, maga az Élet!

Az auvergne-iek szívéről eszünkbe jut a nagy kanadai jezsuita vértanú, Páter Brébeuf szíve, aki páratlan hősiességével csodálatos hírnevet szerzett magának. A vad irokézek már régen pályáztak reá: végre sikerült hatalmukba ejteni. Kínzóoszlophoz kötik. Vörösre tüzesített baltákból láncot

fűznek és a Szent nyakába akasztják, csíkonként szabdalják a bőrét, megskalpolják, és pokoli találékonyssággal ezerféleképen kínozzák a misszionáriust. De a páter lebírhatatlan lelkieővel viseli kínjait. És ezek a vérivó fenevadak minden kínzás után gondosan bekötözték sebeit, csak azért, hogy új erőre kapjon és tovább gyönyörködhesse nek kínjaiban! Mikor a hős kiszenvedett, a főnök odalépett hozzá, harci késével fölhasította keblét, kitépte a még szinte vonagló szívet és azon melegen, véresen földarabolta és minden harcosának adott belőle egy darabkát e szavakkal:

— Valamennyien egyetek ebből a férfiszívből, hogy belétek szálljon emberfeletti bátorság!

A szegény irokéz elgondolása persze nem helyes; de a véres valóságtól eltekintve mégiscsak fönséges ötlet: Ha egy hős férfi szívét esszük, magunk is győzhetetlen hősökké válunk!

No és most tegyük föl a kérdést: hogy is gondolkozunk mi az Eucharisztiaóról? A mindennapi életben, bizony, hányszor hiányzik a „férfiszív”! Milyen jó lenne, ha volna valami csodás eledel, mely fáradt szívünket megfiatalítja!

Ime, ez a csodálatos eledel csakugyan létezik. Krisztus mondja: Én vagyok az élő kenyér. És ez a kenyér, amelyet én adok, az én testem a világ életéért. Aki nem eszik belőle, abban nem lesz élet; de aki eszi az én testemet és issza az én véretem, abban van az Élet!

Igen, mi tudjuk, hisszük és valljuk lelkünk egész erejével, hogy az Eucharisztia nem valami régen

elköltözött vezér élettelen szíve, hanem az örök
Király, a páratlan vezér dobogó, meleg szíve: az
Isten Fiáé, aki eleven táplálékul nekünk ajándé-
kozta önmagát...

MI HOZTA KÖZÉNK AZ ISTENT?

Mielőtt a Szentek Szentjébe lépnénk, oldjuk meg saruinkat. Mielőtt beljebb kerülnénk, rázzuk le az útiport köntösünkről és mossuk meg arcunkat, szemeinket, oszlassuk el esetleg fölmerülő kételeyeinket, hogy bátran, tiszta sastekintettel nézhessünk a Napba.

Aki ismeri a keresztség és bérálás lényegét, az nagyon is jól tudja, hogy mi nem azért vagyunk a földön, hogy egyszerűen csak emberek legyünk, hanem azért, hogy isteni emberekké váljunk! „Lélek a testben és Isten a lélekben” — ez Tertullian szerint a keresztény ember meghatározása. A keresztség belénk oltja az isteni életet. (Ez rendszerint a vízkeresztség, de lehet vágy-, vagy vérkeresztség is.) Ez az isteni élet, az Atya, Fiú és Szentlélek élete mibennünk, csak a halálos bűn pillanatában szűnik meg: ezért „halálos” ez a bűn, mert elűzi Istent, lelkünk Életét. A kegyelem állapotában élő, megkeresztelt ember fönséges valóságot: magát az Istent hordozza lelke mélyén. Ez már mennyország itt a földön. Odafönt is a mienk lesz az Isten, de egészen másképen, sokkal teljesebben. Az Isten él bennünk itt is, ott is, csak hogy itt a földön homályban járunk és nem láthatjuk az Isten fényes, ünnepélyes arcát. De ha elszáll az árnyék és eloszlik az éjjel, odafönt „majd látni fogjuk Őt úgy, amint van”.

Most egyszerre elénk döbben a kérdés: ha már egyszer a keresztség folytán lelkünkben lakik az Isten: ugyan mit adhat a Fiú eucharisztikus jövele ehhez az isteni jelenléthez? Vagy a mienk az Isten, vagy nem. Ha már a mienk, minek jön hozzánk még egyszer?

Kétféleképpen lehet miénk az Isten: a keresztség által lelkünkben lakik, mint Isten, az Ő láthatatlan, szellemi alakjában. Hiszen lélek az Isten, tiszta szellem, nincs kötve semmi anyaghoz. Mikor tehát hozzánk jön a keresztségben, úgy jön hozzánk, amilyen valójában: test nélkül, mint tiszta szellem. Olyanformán van jelen bennünk, mint a lélek a testben,¹ teljesen anyagtalanul. Mikor az Isten Fia megtestesült, csupa szeretetből emberségünk kötösébe öltözött. És az Eucharishtiában is így, istenemberi alakjában adja nekünk önmagát testestül-lelkestül, mindenestül. És ez a jelenlét egészen más jelenlét, mint amelyet a keresztség ad nekünk: az isteni, ez pedig istenemberi.

Ugyan mi ihlette meg ennyire a testté lett Igét, hogy ekkora megaláztatást vállaljon magára? Ő,

¹ Ez az egyesülés páratlan és mély, de nem oly természetű, mint a lélek egyesülése a testtel. A test és lélek állagilag egyesül, egyént alkot: ha elválnak egymástól, bekövetkezik a halál, az egyén nem egyén többé. Viszont, ha Isten a halálos bűn folytán eltávozik a lélekből, a lélek továbbra is lélek marad a természet rendjében, a természetfölötti rendben halott, amennyiben nem művelhet örök értékű cselekedeteket. Ez az egyesülés tehát nem állagi, hanem esetleges.

a nagy Örökké-Élő, parányi kenyérmorzsa színe alá rejtőzik az Eucharishtiában! Ó, bárcsak betekinthetnénk ebbe a nagy-nagy Szívbe, hogy megsejthetnénk a szeretet titkát!

Próbáljuk megközelíteni a misztériumot: mi hozta közénk az Istent és mi indította Őt arra, hogy mindvégig itt maradjon nálunk? Két indítót ragadunk ki: Az egyik Ő maga, a másik mi vagyunk.

KÖZÉNK KIVÁNKOZÓ SZERETET

Az Isten egész lénye csupa szeretet: Isten maga a Szeretet. A szeretet lényegéhez tartozik, hogy odaadja magát valakinek. És mivel itt a szeretet végtelen, az odaadás is mérhetetlen: az odaadás minden formáját és lehetőségét kimeríti. A keresztségben már közölte velünk önmagát; a megtestesülésben újabb formában lett a mienk: ott szellem és lélek, kegyelem, — itt pedig egy miközülünk: testvér, barát és útitárs: meleg szívével jár közöttünk, ajkáról csordul az élet igéje, lábai nyomán patakszik az áldás. Ha megértjük ezt az isteni logikát, azt kell mondanunk: ha az Ige csakugyan testet öltött, ha csakugyan emberré lett az Isten, akkor az Eucharisztia már egészen magától értetődik. Sokkal messzebb van az Isten az embertől, mint az ember a kenyértől. És ha az Isten közénk kívánczó szeretete az első végtelen szakadékot átrepülte, a következő lépésében sincs semmi értetetlen. Nagy-nagy Szívének nem volt elég a kis Galilea és az arasznyi harminchárom év. Minden

idők minden emberére szomjazott, mindnyájunk meleg közelébe vágyott, mindnyájunk élete, ereje, szíve akart lenni. Sóvárgó szeretete átrepült csodái örök birodalmán, megkereste és a szentségi jelenlétben megtalálta a legszebbet és a legnagyobbat, amit az Istenember adhatott. Kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és tanítványainak adta: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem...” Így teremtette meg a mindvégig közénk kívánczó szeretet az Eucharisziát. Ime: a keresztségen mienk a három isteni Személy. De miután a három isteni Személy közül a második emberré lett, szinte lehetetlen, hogy az a Jézus ne vágyott volna mindnyájunk meleg közelébe, akinek gyönyörűsége az emberek fiaival lenni. Nem tudta megállni, hogy ebben az annyira nekünk való alakjában is itt ne maradjon. Szívére hallgatott és a Szíve Eucharisziát mondott. Ugyan mi itt az érthetetlen? Ha már egyszer közénk hozta Őt a szeretet, egészen természetes, hogy mindvégig köztünk akart maradni...

Lacordaire nagy lelke csodálatos lobogásával így próbálta megmagyarázni egy fiatalembernek ezt a nagy titkot:

— Nézze fiam: ugy-e, Őn elhiszi, hogy az Isten csakugyan szereti az embereket, éspedig annyira szereti őket, hogy életét adta értük? És ezt Őn is megérti, hiszen halandó ember, van érző, meleg szíve és Őn is tud annyira szeretni, hogy tűzbe, halálba menne azért, akit annyira szeret. Csakhogy a szeretet nemcsak életét adja azért, akit szeret, hanem a lehető legközelebb is akar lenni ahhoz,

akit szeret, hogy szívére szoríthassa őt. A szeretet legyőzhetetlen életszükséglete, hogy ott legyen annál, akit szeret. No és, ha már Ön is, aki legforróbb vágyódásában is véges lény, oly eleven vágyat érez annak a jelenléte után, akit szeret, — hogyan gondolhatná akkor az Istenről, aki a megtestesült Szeretetet, hogy neki teljesen mindegy, ottvan-e annál, akit szeret, vagy sem?

— Mint Isten, jelen van mindenütt. Az is igaz, hogy a kegyelem állapotában élő lélekben egészen különös módon van jelen. De Ő nemcsak mint Isten, hanem mint ember is szeret bennünket, hiszen mint ember szenvedett és halt meg értünk! És Ön nem értené meg, mennyire vágyódik átvért Szíve az Ön szíve közelébe, hogy ha már keresztre szegezte Őt, legalább most ölelje magához engesztelő szeretetével? Ha Ont legjobb barátja megkínozná és halálra gyötörné, tudna-e Ön nyugodni, nem érezné-e szükségét annak, hogy mielőtt lelkét kileheli, megkínzott teste vérző foszlányaival barátja szívére boruljon, hiszen iránta való szeretetből szolgáltatta ki magát a bakóknak?

— Kedves fiatal barátom, nincs kétféle szeretet. Az égi és földi, az isteni és emberi szeretet egy és ugyanaz, csak annyi a különbség köztük, hogy az Isten szeretete végtelen. Ha tudni akarod, milyen mély az Isten Szíve, mérd meg a magadét és töldd meg végtelennel. Testestül-lelkestül akar bennünk lakni az Isten és mivel az Ő akarata az örök szeretet törvénye: meg is teheti, amit akar, mert Ő mindent megvalósíthat, ami igaz.

Ime, ez a tüzes belső világ bírta rá az isteni Udvözítőt arra, hogy az Eucharishtiában mindvégig bennünk maradjon. Most nézzük az Eucharisztia második motívumát: önmagunkat.

Hosszú, vihartól hányatott földi életünkben mérhetetlenül szükségünk van valami hatalmas, természetfölötti táplálékra, mely szüntelen fölntart és erősít, hogy le ne roskadjunk az úton. A keresztségben Isten gyermekei, a Magasságbeli eleven hordozói lettünk. De az Írás szerint a megszentelő kegyelem drága bölcsőajándékát törekeny cserépedényben hordjuk. Az isteni élet, a kegyelem csodája, mintegy csirájában van meg bennünk. Minden keresztyén szent kötelessége ezt az isteni életet kifejleszteni önmagában. Tökéletes férfikorra kell vergődnünk az örök Minta és Mérték szerint az Isten Országában. Tündöklő az eszmény, de gyöngé az ember. Benne és körülötte mennyi a bukási alkalom! Honnan merítsen erőt az ellenállásra? Igaz: a keresztség nyomában, a nagy harcok küszöbén jön a tüzes Lélek, az erősség Lelke a bérmlás szentségében, és az Isten gyermekét egyszersmindenkorra Isten harcosává avatja. De a közönséges, mindennapi életben is ugyan mire menne akár a legvitézebb katona is, ha mégoly pompás is a fegyverzete, ha mégoly dicsőséges is a hadsereg, amelyben szolgál, ha nincs meg a kellő mindennapi táplálék elhasznált erői megújítására?

Nos, ugyanez a helyzet a természetfeletti élet rendjében is. Ezért van a keresztség és a bérmlás

mellett még Eucharisziánk is. Ne értsük félre: a mi Urunk az erősek Kenyerén kívül más módot is találhatott volna arra, hogy bennünket gyámo-
lítson. Az Eucharisztia tehát nem szükségképeni és egyetlen lehető megoldás volt az Isten részéről. Viszont az is bizonyos, hogy az Eucharisztia leg-
jobban megfelel az Ő végtelen szeretetének. Aki jól megérti Krisztus testének és vérének Szentségét, az világosan látja, hogy a szeretet titkának alapja a mi részünkről mindennapi életünk kiáltó nyomo-
rúsága. Tátongó, Istent kiáltó szakadék vagyunk, de az örök Szeretet ránk hajol és mindennap be-
tölti a szakadékot, magával hozza mindazt, ami belőlünk elfogyott.

LEHAJOLT HOZZÁNK, ITTMARADT KÖZTÜNK . . .

De miért étel az Isten ajándéka? Miért rejtőzik kenyérszín alá a szentostyában? Ez az Ő alázatos Szívének titka marad mindörökre. Már a megteste-
sülés is végtelen leereszkedésről beszél: az örök Ige testté lesz, teremtménnyel egyesül az Isten Egyszülötte! Örvénylő misztérium ez, melynek külső arca az Eucharisziában még csodálatosabb: hó-
pehely ostya, csöpp búzakenyér... Az Örökké Élő élettelen anyaghoz köti magát és vállalja azt a hallatlan megaláztatást, amelyet az arsi Szent oly megkapóan ecsetel: „Jobbra teszem: ott marad. Balra teszem: onnét sem mozdul...”

Az áldozás után csak a színek oldódnak föl. Az Isteni Lényeg változatlan marad, nem érintheti

az anyag elváltozása. Ez igaz. Csakhogy nem ment-e mégis túlságosan messzire az Isten, amikor parányi kenyérmorzzához láncolta sorsát? Mily megkapó az Úr szeretete! Szólítja a pap és nyomban ott terem; feloldódnak a színek és abban a pillanatban elszáll belőlük az Úr... Tegyük fel, hogy tévedésből vagy hanyagságból valamely nyirkos templom szentségházában felejtik az Eucharisziát. A szentostya megpenészesedik, a színek megromlanak. Ha kenyér lett volna, már nem lehetne többé kenyérnek nevezni. Ebben a pillanatban megszűnik a valóságos jelenlét csodája. Ugyanez az eset a szentáldozásnál is. Amikor az áldozó magához veszi a szentostyát, mintegy tíz-tizenöt perc múlva föloldódnak a színek, nem lehet többé kenyérről beszélni. Ebben a pillanatban búcsúzik tőlünk az isteni Vendég is. A valóságos jelenlét megszűnik bennünk, de ittmarad az isteni ajándék, amelyet az Úr minden látogatásával magával hoz. A tíz-tizenöt perces isteni vendégség csupa erő és kegyelem, melynek sajátos gyümölcse Istennel való egyesülésünk bensőségebbé elmélyülése. Az Istenember beleolvad a jelenlévő Szentháromságba, az Atyába és a Szentlélekbe és általa Istennel való kegyelmi kapcsolatunk is jobban megszilárdul.

A kegyelmi állapot, az Isten bennünklakása szükséges előfeltétele a szentáldozásnak. Ebből a tényből szinte magától adódik a gyönyörű gondolat: minden szentáldozásban maga a boldog Szentháromság fogadja bennünk a hozzánk betérő Istenembert! A szeretet mámoros misztériuma ez, mely-

re nekünk lángoló szívvel kellene válaszolnunk; csak hogy sokkal szegényebbek vagyunk, sem hogy ezt a nagy szeretetet kellőképp viszonzni tudnánk.

De még más oka is van annak, miért akarta az Udvözítő a Szentháromság kegyelmi jelenlétét az eucharisztikus jelenléttel megkoronázni. Itt a titok szíve, itt az Eucharisztia örvénylő mélysége. Csak futó pillantást vetünk reá: későbbben úgyis mélyebben belenézünk.

Az Úr nemcsak azért alkotta az Eucharisziát, hogy legalább néhány percre különös módon, isten-emberi alakjában is betérhessen hozzánk. Hiszen e jelenlét, bármily tündöklő is önmagában, a teljes Szentháromság állandó jelenléte mellett mégiscsak elhalványul. Mert ha összehasonlítjuk a keresztésben és az Oltáriszentségben kapott isteni jelenlétet, azt kell mondanunk, hogy a keresztés bizonyos szempontból többet ad, mint az Eucharisztia. A Szentháromság állandó, maradandó benünkklakása több, mint a néhány percnyi szentségi jelenlét. De van az Eucharisziában valami utolérhetetlenül fontos valóság, hatalmas többlet, amelyet a keresztés soha meg nem adhat: valahányszor áldozunk, mindannyiszor a legbensőbbben egyesülünk az Udvözítővel abban a fenséges pillanatban, amikor világmegváltó áldozatát bemutatja a mennyei Atyának. Erről majd a szentmiséről szóló fejezetben tárgyalunk bővebben.

EUCCHARISZTIA ÉS EVANGÉLIUM

Itt az ideje, hogy a misztérium dogmatikus kifejtéséhez fogjunk. Eddig csak a szentély tornácában jártunk: csak távolról sejtettük, kerülgettük, kívülről nézegettük a nagy titkot. Mély benyomásokat kaptunk az Eucharisziáról, nagy, ünnepélyes vágy szállt a lelkünkre: *Volumus Jesum videre*, látni akarjuk Jézust, az Eucharisziát! A szentély küszöbén állunk. Leoldjuk saruinkat, lerázzuk az út porát; szemünkben a kisdedek ártatlansága, értelmünkben a hit világossága: hulljon le a kárpit és hatoljunk be a szentek szentjébe, hogy lássuk a hit titkát.

Ugyan mit is tanít az Egyház az Úr valóságos jelenlétéről az Eucharisziában? Valamely dogma, hitigazság bizonyításához hármasságon jut el az Egyház: utal a Szentírásra, a szenthagyományra és végül az illetékes tanítóhivatal, az Egyház legfőbb tekintélyének döntéseire hivatkozik. Az Eucharisztia hittételének bizonyításánál is ezen a hármasságon vezet bennünket Édesanyánk. Nézzük először, mit mond az Eucharisziáról a Szentírás?

Az evangéliumban az Eucharisztia történetének két mozzanatával találkozunk. Az első a híres káfar-naumi jelenet, a nagy eucharisztikus beszéd, melyben az Udvözítő megígéri az Oltáriszentséget. A második a nagycsütörtök esti utolsó vacsora,

melyen az Úr beváltja szavát és elrendeli az Eucharisziát.

A NAGY PRELUDIUM

Az apostolok egyszerű, tanulatlan emberek voltak. Éppoly korlátoltak, akárcsak mi vagyunk: kagylóval mérték a végtelent és éppoly nehezen tudtak fölemelkedni a Magasságbeli elgondolásaihoz, akárcsak mi. Ha tehát a mi Urunk alaposan elő nem készítette volna őket a szeretet nagy titkára, ezek az egyszerű, tanulatlan emberek soha meg nem értették volna az Eucharisziáról szóló tanítását. Arról volt szó, hogy a misztériumot egészen közel hozza az apostolok és tanítványok lelki világához. Be kellett harangoznia, alaposan elő kellett készítenie a csodát, minden lehető kétséget gyökerestül ki kellett tépnie az apostolok szívéből, hogy ha majd beköszönt a nagy pillanat és megszületik az Eucharisztia, egyszerűen és habozás nélkül higgyenek benne valamennyien.

Mielőtt beszélne, cselekszik az Úr: ez az ő stílusa. Legelső csodája is gyönyörű előhangja, távoli sejtetése a jövő nagy Ajándéknak. A kánai menyegzőn bemutatja, hogy föltétlen hatalma van az anyagon. Pusztá szavával új lényeket állít az előbbi lényeg helyébe. Ami eddig víz volt és amit eddig mindenki víznek látott, az most bor és azt mindenki teljes meggyőződéssel bornak mondja. Hónapok telnek, hónapok múlnak és az Úr újabb csodával lepi meg tanítványait és az ámuló

tömeget. De most nem a lényeket változtatja át, hanem isteni jókedvében páratlan könnyedséggel sokasítja meg a maroknyi eleséget. A szentek életében is nem egyszer akadunk hasonló csodára. Ott van például az arsi szent plébános gabonaszaporítása. Mikor a kedves „Gondviselés” ajtaján már-már kopogtatott a szükség, csodás hatalmat kap az Úrtól, megsokasítja a gabonát, hogy legyen mivel táplálnia kedves árváit. És ha az Úr ezt a hatalmat megadta szentjeinek, miért ne gyakorolta volna maga is?

A tömeg hatalmas áradatban hömpölyög utána, nyomom követi mindenütt. Érthető is, hiszen éppen az imént csodás gyógyításokat művelt szemük látára a nagyhatalmú próféta. Az Úr egy pillanatra ki akar siklani a tömeg szorító gyűrűjéből, és amint a hegyek mentén fölfelé halad, a mezőről hirtelen a magaslatok felé veszi útját. De a tömeg nem tágit, lángoló lelkesedéssel követi, olyannyira, hogy éhségét is elfelejti. Jézus odaszól Fülöpnek:

— Ugyan honnét veszünk kenyeret ennyi ember számára?

— Bizony, Uram, kétszáz dénár árú kenyér sem volna elég, hogy mindegyik legalább egy darabkát kapjon...

Az apostolok jelentik az Úrnak, hogy van a tömegben egy pásztorfiú, aki hozott magával némi eleséget.

— Telepítsétek le a sokaságot! — utasítja az Úr apostolait. Lehetek mintegy ötezen. Majd ke-

zébe veszi az öt árpakenyeret és a két halat, — ennyi volt mindössze a pásztorfiú elesége — megáldja és az apostoloknak adja. Az apostolok osztják, tördelik a kenyeret, bőven osztogatják a halat is. Egyre fogy mind a kettő, de valahogy jut is, marad is. Mindenki kap, de még mindig van belőle... és a hulladékból 12 kosárra valót szedtek össze. Ahol a Mindenható dolgozik, ott túlcserél az áldás, mert az Úr mindig bőven ad és sohasem végez fél munkát.

Az Úr tudta, mit akart cselekedni, figyelmeztet bennünket Szent János apostol. És csakugyan: ez a ragyogó csoda nem más, mint a másnapi nagy beszéd isteni előjátéka.

Másnap már a tó másik oldalán, Kafarnaumban van az Úr, — de a tömeg is. Összetalálkoznak.

— Ah! Ti kerestek engem, — fordul élénken hozzájuk az Úr — mert csodákat láttatok, ettetek a kenyerekből és jóllaktatok. Fáradoztatok tehát, de ne olyan eledelért, amely veszendő, hanem amely megmarad az örök életre és amelyet az Emberfia ad nektek!

Erre a zsidók fölvetik a kérdést: Ugyan miféle tényeket tudna felsorakoztatni, hogy föltétlenül higgyenek szavában?

— Bizony, bizony mondom nektek, — válaszol nyomatékosan az Úr — nem Mózes adott nektek kenyeret az égből, hanem az én Atyám ad nektek igazi mennyei kenyeret! — És mintha ez nem is volna elég, és hogy lassankint rávezesse őket arra, amit mondani szándékozik, mintegy kíváncsiságu-

kat csiklandozva még hozzáfűzi: Mert az Isten kenyere az, mely az égből szállott alá és életet ad a világnak.

Mindaz, amit az Úr eddig mondott, többé-kevésbé képes értelemben vett táplálékra is értelmezhető. De a zsidók egyre sürgetőbb, egyre élesebb kérdésekkel szorongatják és Ő is egyre világosabb, egyre határozottabb, egyre félreérthetlenebb szavakkal válaszol.

— Uram, add nekünk azt a kenyeret! — kiáltják a zsidók.

— Én vagyok az élet kenyere — feleli Jézus, és nyomban magyarázni kezdi elképesztő, érthetetlenül hangzó kijelentését. A zsidók morognak, hevesen forgolódnak jobbra-balra. Talán nem értik? Vagy talán éppen azért, mert nagyon is megértik? Hiszen oly világos a kijelentés! Tanakodnak: hogyan lehet ez? Azt állítja magáról: én vagyok az élő kenyér, ki a mennyből szállottam alá... De hiszen mi nagyon is jól tudjuk, kicsoda és honnét jött: Jézus, József fia, jól ismerjük az atyját és anyját! Hogyan meri tehát azt állítani magáról, hogy a mennyből szállott alá?!

Erre aztán az Úr világosan megmagyarázza, határozottan leszögezi tanítása velejét:

— Bizony, bizony mondom nektek: én vagyok az élet kenyere... Ti atyáitokra hivatkoztok. Ők mannat ettek a pusztában és meghaltak, — tehát az nem volt lelki kenyér. És magára mutat: ez a mennyből alászállott kenyér, hogy aki ebből eszik, meg ne haljon.

Bizonyára látta, hogy néhányan még mindig a fejüket csóválják és ezért újból megismétli állítását:

— Én vagyok az élő kenyér, ki a mennyből szállottam alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él.

És befejezésül kimondja a döntő szót, amelynek a többi mind csak előkészítője:

— És a kenyér, amelyet majd én adok, az én testem a világ életéért!

Lehet-e ennél világosabban beszélni?

No és hogyan értik a zsidók a Mester szavait? Szó szerint, vagy csak képletesen? Szó szerint vették valamennyien. Az evangélium megkapó hűség-gel, drámai elevenességgel festi a robbanásig feszült pillanatot, amint a zsidók hevesen vitatkoznak egymással:

— Dehát hogyan adhatja ez nekünk saját testét eledelül?!

Milyen egyszerű lett volna az Úrnak most símán átsiklani az „egyedüli” képletes értelmezésre, ha tényleg így akarta volna érteni mindazt, amit eddig mondott! Milyen könnyen mondhatta volna a fölháborodott tömegnek: Nézzétek, fiaim, nem kell ezt egészen szó szerint érteni! Amikor azt mondom, hogy ez a kenyér az én testem, eszem ágában sincs azt mondani, hogy ez az én élő, valóságos testem! Dehogy, szó sincs róla! Mindaz, amit eddig mondtam, csak azt jelenti, hogy . . . — és itt világosan kifejtette volna, mit ért képletes kifejezésein. A pillanat oly éles és oly feszült, a tömeg oly vilá-

gosan kimondja, hogyan érti az Úr szavait, hogy még a legegyszerűbb ember is észrevehette volna, ha csakugyan félreértik. De az Úr nem finomítja, nem ködösíti el szavait, hanem szinte megdöbbenő világossággal erősíti meg állítását:

— Bizony, bizony mondom nektek: ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az Ő véréét, nem lesz élet tibennetek. Aki eszi az én testemet és issza az én véreemet, annak örök élete vagyon és én feltámasztom őt az utolsó napon. Mert az én testem bizonynyal étel és az én vérem bizonynyal ital.

Azután, mivel látja, hogy néhányan még mindig ingadoznak, küszködnek magukkal, tétováznak, nem tudják befogadni a megrendítő tanítást, ismét nagy nyomatékkal mondja:

— Aki eszi az én testemet és issza az én véreemet, az énbennem marad és én őbenne. Amint engem küldött az élő Atya és én élek az Atya által: úgy aki eszik engem, az is él én általam. Ez az a kenyér, mely a mennyből szállott alá... Egyáltalán össze sem hasonlítható a mannával. Nem úgy, mint atyáitok mannát ettek és meghaltak: aki e kenyeret eszi, örökké él!

Talán ebbe az érvelési láncba lehetne összefűzni az Úr gondolatmenetét: Az Atya az Isten. Ő a Krisztus, aki az Atyától jött, akit az Atya küldött, az Atya életének teljes birtokosa. A Fiú, az Isten Igéje, emberré lett és az Isten-ember önmagát adja nekünk az Eucharisziában. És a kenyér, amelyet adni akar, nem más, mint ő maga, az ő teste. Oly

világos, oly kézzelfogható beszéd ez! Csak szó-
szerint lehet érteni: minden más magyarázat erő-
szakos, sőt határozottan természetellenes volna.

A szószserinti értelmezés mellett dönt a hallga-
tóság állásfoglalása is. Ugyan mit tesznek a zsidók,
mikor a napnál világosabb tanítást hallják? El-
fogadják, vagy visszavetik azt? A hallgatóság csak-
ugyan két pártra szakad, — de nem úgy, hogy az
egyik csoport szószserint, a másik pedig képletesen
érti az Úr szavait. Egyáltalán nem. Valamennyien
szószserint értik a tanítást. Csakhogy a megígért
csoda oly megrendítően fönséges, hogy egyesek
hisznek az Úrban, mások nem tudnak hinni, nem
tudnak Hozzá csatlakozni. Ha az Úr csakugyan
mást akart volna mondani, mint amit mondott, ha
tényleg mást akart volna a tanítványok és apos-
toloak lelkébe vésni, mint amit azok befogadtak és
megjegyeztek maguknak: most föltétlenül ki kel-
lett volna ábrándítani őket téves fölfogásukból. De
az Úr nem tesz semmit, a kisujját sem mozdítja;
azaz hogy mégis szót emel, de nem magyarázko-
dik, nem von vissza egy jottányit sem abból, amit
eddig mondott, nem lágyítja és nem keni el a vilá-
gos beszédet. Látja a távozókat, akik hátat fordít-
tanak neki a „kemény beszéd” miatt, — pedig
mindeddig lelkesen követték, de most már nem
hisznek benne többé — és engedi, hadd menjenek,
egy szóval se marasztalja őket, csak ennyit mond
nekik:

— Ez titeket megbotránkoztat? Még nagyobb

is fogtok látni, mint ez! És a nagy világítéletre hivatkozik:

— Hátha majd látjátok az Emberfiát fölszállani oda, ahol azelőtt volt?!

Hatalmas villámként fölragyogtatja istenségét, de aztán hirtelen elhallgat, mintha attól félne, hátha kényszert talál gyakorolni szavaival azokra a szegény, önszántukból távozó hitetlenekre. Majd a tizenkettőhöz fordul:

— És ti? Talán ti is el akartok menni?

És akkor Péter válaszol a tizenkettő és az eljövendő Anyaszentegyház nevében, a lángoló hit és szeretet tűzbenfogant, ragyogó szavaival, ahogyan csak Péter tud beszélni:

— Ugyan kihez mennénk, Uram? Az örök élet igéi nálad vannak...

A BETELJESÜLÉS

Ez a nevezetes párbeszéd oly élénken megmaradt, oly ragyogó bizonyosság fényébe öltözött az apostolok lelkében, hogy az Oltáriszentség szerzése már szinte alig volt számukra meglepetés: a nagy ígélet teljesülését látták benne. És mikor az apostolok a Szentlélek erejével elindultak és hirdetni kezdték az Eucharisztia csodáját, a zsidók sem zárták volna el mindjárt oly makacsul, oly gyógyíthatatlanul fülüket és szívüket, ha az egykor hallott és világosan fölfogott szavak fényében rá nem ismertek volna a „kemény beszéd” megtestesülésére. Mind megértették, miről van szó. Kána,

a kenyérszáporítás és a kafarnaumi nagy vitatkozás után az utolsó vacsora isteni ajándéka talán kevésbé volt meglepő, de mindenesetre annál elfogadhatóbb.

Vágyva-vágyott az Úr búcsúlakomát tartani övéi meghitt körében. Ezért Bethániából, ahol éppen tartózkodott, Jeruzsálembe küldi őket:

— Ime, amint bementek a városba, találkoztok egy korsó vizet vivő emberrel. Kövessétek őt a házba, amelybe bemegyen és szóljatok a házigazdának: A Mester azt izeni neked: Hol van a helyiség, ahol a húsvéti bárányt tanítványaimmal elköltsem? És ő mutatni fog nektek egy nagy termet berendezve, ott készítsétek el. Elmenvén tehát, úgy találták, amint mondotta vala nekik; és elkészíték a húsvétot. Így ír Szent Lukács.

Három evangélista beszéli el az Eucharisztia rendelését. Oly megnyugtató, oly jóleső bizonyosság árad abból a páratlan összhangból, mely az elbeszélések közt fönnáll, hogy az esemény valóságában egyáltalán nem tudunk kételkedni. Nem egyedülálló, csupán egyetlenegy helyen előforduló tanúságról van itt szó. Erről még több-kevesebb valószínűséggel esetleg azt mondhatná az ember, hogy utólagos beiktatás. De ez a három, részleteiben is oly tökéletesen egybehangzó híradás kizár minden csalási lehetőséget.

Halljuk csak tovább Szent Lukácsot:

— Vágyva-vágytam ezt a húsvéti vacsorát enni veletek, mielőtt szenvedek. Mert mondom nektek:

soha többé nem eszem azt, míg be nem teljesedik az Isten országában. És felvevén a poharat, hálát adván, mondá: Vegyétek és osszátok el magatok között... És vevén a kenyeret, hálát adván, megszégé és nekik adá, mondván: Ez az én testem, mely értetek adatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképen a kelyhet is, miután vacsoráltak, mondván: Ez a kehely az újszövetség az én vérem által, mely értetek kiontatik. (Lk. 22, 7—21.)

Ime, Szent Máté szavai:

— Midőn pedig vacsoráltak, vevén Jézus a kenyeret, megáldá, megszégé és tanítványainak adá, mondván: Vegyétek és egyétek, ez az én testem. És vevén a kelyhet, hálát ada és nekik adá, mondván: Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, az újszövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. (Mt. 26, 26—28.)

Szent Márk tanúsága is éppily világos, éppily határozott. Az a körülmény, hogy Szent János evangélista az Oltáriszentség szerzéséről említést sem tesz, egyáltalán nem okoz nehézséget. Mikor ő megírta evangéliumát, az Eucharisztia vétele már általános volt az egész Egyházban és eszébe sem jutott senkinek, hogy kételkedjék benne. Érthető tehát Szent János hallgatása. Fölösleges bizonyíthatni olyasmit, amiről mindenki tud és amit mindenki elfogad. Vagy talán nem elég az, hogy oly körülményesen leírja az Oltáriszentség megígérését? És Krisztus ne tartaná meg szavát? Tehát,

amint Mgr. Ruch megállapítja, a „negyedik evangélium a maga módján bizonyítja az Eucharisztia rendelését”.

KINEK TARTJÁK AZ EMBEREK AZ EUCCHARISZTIÁT?

AZ ÖSEGYHÁZ LÁNGOLÓ HITE

A nagy apostol, Szent Pál írja a korinthusi hívekhez: Én az Úrtól vettem, amit közöltem is veletek: hogy az Úr Jézus azon az éjtszakán, amelyen elárultatott, vevé a kenyeret és hálát adván, megtöré és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem ... (I Kor. 11, 23.)

Ennél ősbib és tekintélyesebb bizonyság nincs az egész szenthagyományban. Alig húsz évvel Krisztus halála után íródott. Ha elvonatkoztatunk a sugalmazott szöveg csálhatatlanságától, és pusztán csak történelmi értékét keressük, akkor is: „akár keletkezési idejét nézzük, akár minőségét vesszük szemügyre, akár pedig a hagyományt, amely azt szolgáltatja, azonnal látjuk, hogy páratlanul megalapozott, kritikailag elsőrangú tanúbizonyossággal állunk szemben. Ez a hivatalos Egyház legrégibb és legeredetibb magyarázata az Eucharisztiáról. És ha a szent titkok gyakori, általános elterjedt megünneplésére gondolunk, valamint arra a központi helyzetre, melyet az Eucharisztiá az ősegyház életében elfoglalt: be kell vallanunk, hogy ez a hagyomány tökéletes és minden próbát kiáll. Nemcsak a hittudós lelkét ragadja

meg a bizonyosság lebírhatatlan erejével, hanem a pártatlan történelemtudományt is elismerésre kényszeríti.¹

Mert hát ugyan ki „találta” volna föl az Eucharisziát, ha nem maga Jézus Krisztus? Ugyan ki tudta volna kiszelni a valóságos jelenlétről szóló tanítást? Gondoljunk csak arra, mily végletekig aggályosak voltak az őskeresztények minden újjítással szemben! Éppen elég gondjukba és fáradságukba került, hogy az átszivárgott zsidó szokásokból kibontakozzanak, semhogy csak úgy észrevétlenül, vagy a maguk jószántából becsúszni hagytak volna holmi új szertartásokat. Az ősegyház történetében nyoma sincs annak, hogy akár egyetlenegy nagy gondolkodó is csak úgy a saját szakállára meg merte volna kockáztatni ily nagy és rendkívüli titok hirdetését és elfogadtatását az Úrtól való egyenes leszármaztatás nélkül. Ha pedig elfogadjuk azt a teljesen alaptalan föltevést, hogy valami névtelen szerző lopta bele a kereszténység központjába az Eucharisziát: akkor ez a maga nemében sokkal pártatlanabb csoda lenne, mint maga a valóságos jelenlét. Lélektanilag egyenesen lehetetlen, hogy ezt az önmagában annyira isteni tanítást, az Egyház szívét-lelkét, bárkitől is elfogadták volna az őskeresztények Krisztusra való hivatkozás nélkül. Ha tehát elfogadták, csak azért teheték, mert valamennyien szentül meg voltak győ-

¹ Lebreton: Dictionaire apologétique, az Eucharisziáról szóló cikk, 1559. hasáb.

ződve arról, hogy a valóságos jelenlétről szóló tanítás egyenesen Krisztus Urunktól származik.

Az apostoli időket követő századokban megsokszorozódnak az Egyház általános hitének gyönyörű tanúbizonyságai.

Ugyan mit felelnek az igehirdetők azoknak a jámbor hiveknek, akik az Úr iránti forró szeretetből föl-fölsóhajtanak: Bárcsak az Ő idejében élhettem volna, nézhettem volna áldott arcvonásait, érinthettem volna ruhája szegélyét!

— Ne panaszkodjatok, ne vágyakozzatok hiába, testvérek: ti sokkal boldogabbak vagytok, mint az Udvözítő kortársai. Igaz, ti nem láthatjátok az Urat úgy, amint közöttünk járt, — de érinthettek, ehettetek, szívetekbe fogadhatjátok Őt! És ez a Krisztus, akit mi eszünk, ugyanaz a Krisztus, mint akit az angyalok leborulva imádnak a mennyben.

És ha bepillantunk a szent írók és a nagy egyházatyák írásaiba, csodálatos melegséggel, fényvel árad felénk az Eucharisztia ragyogó hite és szeretete. Mikor a nagy Szentség hatásairól szólnak, Krisztus valóságos jelenlétébe vetett hitüknek tündöklő bizonyosságaként mélységes, lángoló kifejezések születnek ajkukon. A nagy Arnauld írja egyik munkájában:¹

„Már maguk ezek a kifejezések: belép a mi testünkbe, bevezetjük őt a mi testünkbe, ben-

¹ La Perpétuité de la Foi. Paris, 1669—1674. II. 498.

sőnkbe fogadjuk őt; bennünk van, testileg egyesül velünk; bennünk van, mint a lenyelt orvosság; mint a forró ólom, mely megtisztítja a fémeket, amellyel összeöntik; úgy hat ránk az Ő jelenléte, mint a tűz a vízre; úgy egyesül velünk, mint az egyik viaszcsepp a másikkal; úgy van bennünk, mint a szikra a szalmában, mint a kovász a tésztában, stb. Ezeket a kifejezéseket soha nem használták volna, ha csak valami jelképes, vagy látszólagos egyesülést akartak volna leírni, mert ezek a szavak a valóságos jelenlét bizonyítására is túlságosan elegendők."

Megállapításait így fejezi be: „A szentatyák oly rendületlenül hittek Krisztus valóságos jelenlétében, és oly meggyőződéssel hirdették azt, hogy aki ezt nem veszi észre, az vagy nagyon elfogult, vagy pedig annyira elvakítja a szenvedély, hogy a saját véleménye ellen szóló döntő érvek pusztá megfontolására is képtelen. Semmi bizonyíték sincs, mely az Eucharisztia képletes értelmezése mellett szólna. A valóságos jelenlét képletesen értelmezve: valóságos távollét."

Az egyházatyák egyáltalában nem rendeztek filozófiai vitákat arról, hogyan változik át a kenyér Krisztus testévé, amint azt később a skolasztika tette. Egyszerűen állítják és rendületlenül hiszik a tényt: a kenyér, bármennyire is kenyérnek látszik, már nem kenyér többé, hanem Krisztus valóságos teste. Krisztus csakugyan jelen van a kenyér színe alatt, tehát a valóságos Krisztust nyújtja a pap és

fogadja az áldozó. Még csak eszükbe sem jut óvni híveiket, ne bízzák magukat érzékeik szavára. A látszat teljesen mellékes, egyedül a valóság a fontos. A látszat megcsalhat, félrevezethet, mást mutathat, de a valóság meg nem téveszt: a színek alatt Jézus Krisztus láthatatlan, igazi és valóságos teste van jelen!

Ime, a hitvédő Szent Jusztin bölcselő napvilágos tanítása a második századból: „Amint az Isten szava szerint Jézus Krisztus testté lett, valóságos testet vett föl a mi üdvösségünkre: éppúgy Krisztus szava szerint az Eucharisztia Krisztus teste és vére, testünk-lelkünk táplálására.” Szent Irén lyoni püspök, aki mesterén, Szent Polykárpon keresztül Szent János apostol tanítványa, éppúgy beszél, mint a harmadik században Afrikában Tertullian és Szent Cyprián, Alexandriában pedig Szent Kelemen és Origenes.

A negyedik századtól kezdve az üldözések ellenére sem gyérülnek vagy homályosulnak el a fényes eucharisztikus hitvallások. Éppoly világosak, éppoly határozottak, mint azelőtt, jóllehet nagyon helyénvaló lett volna az óvatosság. Jeruzsálemi Szent Cyrill († 386) remek katekéziseiben így fejti ki a hittanulóknak a nagy misztériumot: „Ha egyszer maga Krisztus mondja a kenyérről: Ez az én testem, és a borról: Ez az én vérem, — ugyan ki merné kétségbe vonni szavait és azt mondani, hogy az nem test és nem vér?!”

Antiochia hatalmas szónoka, Aranyszájú Szent János († 407) ugyanígy okoskodik: „Mit törődöm

én érzékeim tanúságával? Ha egyszer az Úr azt mondja: Ez az én testem, vessük alá magunkat és higgyünk neki!" Ugyanígy tanítanak Keleten Nagy Szent Vazul († 379), Nazianzi Szent Gergely († 390) és Nyssai Szent Gergely († 394). Milánói Szent Ambrus pedig ugyanazt mondja a keresztényekhez intézett oktatásában, amit Poitiersi Szent Hilárion († 366) tanít: „De veritate carnis et sanguinis non relictus est ambigendi locus: hogy a kenyér és a bor csakugyan Krisztus teste és vére, ezen kételkedni teljes képtelenség.”

Ez a hit érintetlenül fönnállott egészen a tizenhatodik századig. Senki sem mert az Úr végrendeletéhez nyúlni. Az egész keresztény világ egy szívvel-lélekkel hitte és vallotta, hogy Krisztus csakugyan valóságosan jelen van az Eucharisziában. Ennek a csodálatosan egyöntetű hitvallásnak látára még a tősgyökeres protestáns Leibniz is kénytelen megvallani: „Ezt a hittételt csak a reformátorok vetették el, az ősegyház mindig hitte és vallotta. Oly erős, oly egységes és oly tökéletesen megalapozott ez a hitvallás, hogy nincs más hátra: vagy elismerjük a tényt, vagy pedig kereken kimondjuk, hogy az ilyen természetű igazságok bebizonyítása teljességgel lehetetlen.”

A SZÉTSZAKITOTT VÉGRENDELET

Mit tanítanak a protestánsok az Eucharisziáról? Tegyük különbséget a kontinensen élő protestánsok és az anglikánok között. Az európai

protestantizmus hite három vezérágra vezethető vissza: Luther, Kálvin és Zwingli tanítására.

Luther egyáltalában nem merete tagadni az Úr valóságos jelenlétét az Oltáriszentségben. Az 1530-i ágostai hitvallásban világosan megfogalmazza a reformált egyházak hitét: „Ezek azt tanítják, hogy Krisztus teste és vére az úrvacsorában valóságosan jelen van és azt csakugyan ki is osztják az áldozóknak.” És a túlzók miatt még külön hozzáteszi: „Akik az ellenkezőt állítják, azok szégyent hoznak az egyházakra.” Maga Luther is szeretett eldicsekedni avval, hogy szóról-szóra vette az Udvözítő szavait: „Ez az én testem.” „Maguk a pápisták, — mondja — kénytelenek nekem átengedni a dicsőséget, mert sokkal jobban védelmeztem az Írás szószerinti értelmét, mint ők. Csakugyan egészen bizonyos vagyok abban, hogy ha valamennyiüket máglyára vinnék, akkor se tudnának eme hitvallás mellett határozottabban kitartani, mint én!”

A valóságos jelenlétben való hitét ellenfeleivel szemben is állandóan hangoztatta. Az 1529-i marburgi konferencián megkísérelték közös nevezőre hozni a különféle új tanításokat. Minden erőlködésük kárbaveszett. Kálvin szomorúan írja Melanchtonnak: „Nagyon fontosnak tartom, hogy az utóknak halvány sejtelme se legyen arról, hogy köztünk valaha nézeteltérések voltak. Mert igazán kimondhatatlanul nevetséges, hogy mi, akik oly merészen szembefordultunk az egész világgal, már

a reform küszöbén sem tudunk egymással meg-
egyeznii"

Miben tévedett Luther? Abban, hogy elfogadja ugyan a valóságos jelenlétet, de azt állítja, hogy a kenyér és a bor nem változik át maradék nélkül Krisztus testévé és vérévé, hanem a kenyér és a bor csak tartalmazza Krisztus testét és véréét, úgy, hogy ugyanakkor a kenyér és a bor állaga is megmarad. Tanítását *impanatio* néven ítélte el a tridenti szent zsinat. Az átváltozás után nincs többé kenyér és nincs többé bor, hanem mindkettőnek csak külső színei maradnak meg.

Kálvin az úrvacsoráról szóló fejtegetéseiben (1540) tagadja Krisztus lényegi jelenlétét, és pedig azért, mert a dicsőséges Krisztushoz méltatlannak tartja ezt a jelenlétet. Ugyanekkor elveti a jelképes értelmezést is. Középutat keres: valami kimondhatatlan rendbe tartozó jelenlétet vesz föl, melyet modern szóval dinamikusnak lehetne nevezni, de elgondolását sehol sem fejt ki világosan. „Oly egyszerű titok ez, — írja — hogy lelkem meg nem foghatja, nyelvem leírni képtelen!”

Zwingli elveti Kálvin tanítását, és az Egyház hitével is szembehelyezkedik. Szerinte az Eucharisztia csak jelképe Krisztus testének, az úrvacsora pedig pusztá emlékünnepe. Ez a jelképes magyarázat van manapság leginkább elterjedve a kontinens protestáns teológusai között.

Hogy mennyire képtelenség pusztán csak képes beszédet látni az Udvözítő szavaiban, gyönyörűen kifejti Wiseman kardinális:

„Bizonyos tárgyak — írja — már természetük-nél fogva jelképek. Itt egy arckép, amott egy pénz-darab. Rátekintek és azt mondom: ez itt egy ko-rona, az ott édesanyám. Más tárgyak viszont a használat folytán nyertek jelképes értelmet. Ilyen például a nemzeti lobogó. „Tisztelegj! Itt vonul Franciaország!” — hangzik a vezényszó és min-denki tudja, hogy a zászló csak j e l e n t i Francia-oroszágot. Vannak végül tárgyak, melyek sem ter-mészetüknél fogva, sem pedig közmegegyezés fol-ytán nem jelképek, hanem az író, vagy beszélő ad nekik képes értelmet. Ilyenkor azonban magának az írónak, vagy beszélőnek kell rámutatnia a szó-használat jelentésére. Így például a magvetőről szóló példabeszédben azt mondja az Úr: a szántó-föld a világ, a mag az Isten ígéje . . . Ami e három csoport közül egyikbe sem való, az nem lehet jel-kép, azt szó szerint kell érteni. Mármost először: a kenyér és bor természetüknél fogva egyáltalán nem jelképezik az ember testét és véré-t. Másod-szor: közmegegyezés folytán sincs efféle jelenté-sük. Harmadszor: Krisztus maga sohasem utalt a kenyérrre és borra, mint a saját teste és vére jel-képeire. Szavait tehát semmiképen sem lehet úgy értelmezni, mintha itt valami jelképről, vagy ha-sonlatról lenne szó. Semmi okunk sincs arra, hogy képes beszédnek vegyük az Úr világos szavait: ez az én testem, — és így módosítsuk: ez j e l e n t i a z é n t e s t e m e t.”

De nemcsak egyes tekintélyek helyezkednek szembe az eucharisztikus jelenlét jelképes értel-

mezésével, hanem a hivatalos tanítóegyház is határozottan elítéli ezt a fölfogást. A tridenti szent zsinat szerint: „Ha valaki tagadná, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus teste és vére, lelke és istensége valóságosan, igazán és lényegileg jelen van az Eucharisziában... és azt állítaná, hogy csak jelképesen vagy csupán isteni erejével, vagy hatásaiban van jelen, — az nem tartozik a katolikus egyházhoz.”

Jóllehet a tridenti szent zsinat tanítása világos és a jelképes magyarázat mellett felhozható érvek és bizonyítékok teljesen elégtelenek és hiábavalók, az európai protestánsok legnagyobb része mégis makacsul kitart a jelképes magyarázat mellett.

AZ ANGLIKÁN EGYHÁZ KÖZELEDÉSE

Az anglikán egyház nagy része ugyancsak a jelképes magyarázat felé hajlik. Evvel szemben azonban van már valami kicsiny, de folyton növekvő töredék, mely hisz az Úr valóságos jelenlétében és a gyakorlatban már teljesen a katolikus egyház szerint igazodik: öröklámpát gyújt a szentélyben, virágokkal borítja az oltárokat, stb. A vezető egyházi körök, bár maguk egyáltalában nem avatkoznak bele a mozgalomba, engedik azt szabadon továbbfejlődni.

Egy nemrégiben lezajlott vita fájdalmas tanulságot dobott felszínre. A reformáció vezetői és elindítói valamikor elvetették a valóságos jelenlét-

ben való hitet és ezzel évszázados fájdalmas hányattatás prédáivá tették követőiket. A Prayer-Book körül lezajlott vitákra gondolunk, arra a küzdelemre, amely az anglikán szertartáskönyv újjászzerkesztése körül nemrég lezajlott.

1549-ben Anglia hivatalosan és végérvényesen elszakadt Rómától. VIII. Henrik angol király, mint az új angol államegyház legfőbb ura, minden alattvalója számára kötelező formulát állíttat össze, mely nyíltan elveti a pápaságot és a szentmisét. Ettől a két ponttól eltekintve a formula még meglehetősen katolikus színezetű. Lassankint azonban egyre több pontot sikkasztanak el: így maradt el a papszentelési szertartás egyik lényeges mozzanata is és azóta érvénytelen az anglikán papszentelés. A híveket meg kellett nyerni a reformnak, tehát gyökeresen meg kellett változtatni a szentmiséről vallott ősi hitüket is. A régi gyönyörű oltárokat közönséges asztalokkal helyettesítik, majd belebeszéli a hívek lelkébe, hogy a szentmisében nem valóságosan és misztikusan, hanem csak hatásaiban újul meg a Kálvária megváltó áldozata és hogy az úrvacsora is csak kedves emlékünnap, olyanféle, mint valami szent kenyér megszégése és kiosztása.

Erzsébet királyné uralkodása alatt, 1563-ban összegyűjtik a határozottan megfogalmazott hittételeket és 39 cikkelybe foglalják. Ez a gyűjtemény többek közt a szentmisét és az átlényegülést is elveti. Így maradnak azután egészen 1850-ig. Ettől kezdve mindig több és több anglikán templom-

ban újra megjelennek az oltárok, gyertyák, karingek, miseruhák, sőt már olyan szertartásokat is lehet látni, amelyek a valóságos jelenlét hite mellett szólnak. Igen sok tabernákulumban őrzik a „szent maradékot”, örökmécsest gyújtanak előtte: és azóta a hideg anglikán templomokban is ott viraszt, ott imbolyog a pici piros láng, mely oly meleggé, meghitté varázsolja templomainkat. Sőt néhányan már annyira mentek, oly közel jutottak a katolikus egyház hitéhez, hogy a gyakorlatban semmi közük sincs többé az anglikán egyház hivatalos dogmáihoz.

Az egyházfejedelmek elhatározták, hogy újjászervezik a szertartáskönyvet, a Prayer-Book-ot. 1906-ban bizottságot küldenek ki, hogy a századok folyamán becsúszott gyakorlatokat összegyűjtsék, a nélkül azonban, hogy a régi tételeket elhagynák, vagy bármiképen is meglazítanak. Húsz évi munka után püspöki jóváhagyással sajtó alá kerül a kézikönyv. Bizva abban, hogy minden további vita nélkül elfogadják az új kézikönyvet, a kinyomott példányokból százezret azonnal szétosztanak a hívek közt. Minthogy azonban az angol egyház államegyház, a legfőbb állami jóváhagyásra is szükség van. A parlament elé viszik az új könyvet. Az eredmény váratlan: a lordok háza elfogadja, a képviselőház azonban kereken elutasítja az új szövegezést. Ezek az urak talán nem is gondoltak arra, milyen szolgai sorsra kárhoztatják az egyházat ott, ahol egy hittudományilag teljesen tájékozatlan világi parlament feketének mondja azt, amit ez egye-

dül illetékes egyházi hatóság fehérnek nyilvánított. A képviselőház nem volt megelekedve az újabb egyházi gyakorlatok föl vételével. Azt kívánta, hogy a könyvet éppen ebből a szempontból ismét alapos tanulmány tárgyává kell tenni és a reform eredeti gondolatának sokkal megfelelőbb formában kell azt módosítani. A kifogások természetesen megint az Eucharisztia körül forognak. Nyomatékosan sürgetik, hogy ha meg is engedik a híveknek az úrvacsora alatti térdhajtást, ennek sohasem szabad az imádás jellegével bírnia, mintha a kenyérben csakugyan jelen lenne az Úr. A „szent maradékot” illetőleg pedig úgy döntöttek, hogy azt a betegek számára a templomban őrizhetik, csak arra vigyázzanak, hogy ezek a tabernákulumok élesen különbözzenek a katolikus templomok szentségházaitól.

HÁT TI KINEK TARTOTOK ENGEM!

Milyen boldogok is vagyunk mi, katolikusok, hogy hasonló viták ellen egészen be vagyunk biztosítva! Mienk a megdönthetetlen, kétezeréves hit az Eucharishtiában! Mi úgy állunk az oltár előtt, mint az apostolok állottak az utolsó vacsorán a Mester, az örök Főpap primíciáján. A mi papjaink ugyanazt cselekszik, amit Krisztus cselekedett: a kenyeret és bort az Ő valóságos testévé és vérévé változtatják, amint azt lelkünkre kötötte az Úr e szavakkal: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre! Mi úgy hiszünk az Eucharishtiában, mint az

ősegyház lángoló lelkű hittudósai hittek benne, úgy vesszük az élet Kenyerét, amint vették a cirkus és a katakombák vértanúi és ennek a Kenyérnek erejében ma is megújul köztünk a Krisztus világot tipró, zsarnokokat megszegyenítő ereje spanyol, orosz és mexikói testvéreink diadalmas vértanúságában. Mi csakugyan megismerjük a mi Urunkat a kenyérszegésben. Mert a mienk az egyedül igaz isteni tanítás az Eucharisziáról.

Az Oltáriszentségben nem képletesen, hanem igazán jelen van az Úr; nem kinek-kinek egyéni hite, vagy elképzelése szerint, hanem valóságosan; nem látszólag, vagy bennünk létrehozott hatásaiban van jelen, hanem lényegileg: és Krisztusnak ez a jelenléte a teljes személy jelenléte. Az Eucharisztia egész Krisztus, az Istenember mindenestül. Itt van istensége és embersége, testestül-lelkestül: a kenyér Krisztus valóságos teste, az a test, amely Szűz Máriától született és az Atya jobb-ján ül.

Isteni Eucharisztia, köztünk maradt örök Szeretet! A félvilág nem ismer, a keresztények fele megtagad, elvakult milliók káromolnak Téged és pokoli gyűlölettel harcolnak Ellened: de mi Péterrel és az Örök Sziklán, Terajtd épült Anyaszentegyházzal valljuk élő hittel, lobogó szeretettel: isteni Eucharisztia: Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia!

HOGYAN VAN JELEN KRISZTUS AZ EUCHARISZTIÁBAN?

Minden vitán fölülálló tény, hogy az Úr Jézus csakugyan jelen van az Eucharishtiában. Most tehát az a kérdés: *h o g y a n* van jelen?

Ez a *h o g y a n* két mozzanatot foglal magában:

Hogyan megy végbe maga az átváltozás, mi történik abban a pillanatban, amikor a kenyér Krisztus testévé és vérévé válik?

Milyen állapotban van az Udvözítő a konszekrált szentostyában az átváltozás után?

Egy kiváló író mondja, hogy a legtöbb ellenvetés az Eucharisztia dogmája ellen onnét ered, hogy már magáról a dogmáról is helytelen fogalmaink vannak. Mihelyt a dogma a maga teljes valóságában tisztán áll előttünk, azonnal megszűnik minden nehézség is. A tridenti szent zsinat tanítása szerint: „Ha valaki azt mondja, hogy az Eucharishtiában a mi Urunk Jézus Krisztus testével és vérével együtt a kenyér és a bor állaga is megmarad — és tagadja a kenyér egész állagának testté, valamint a bor egész állagának vérré való páratlanul csodálatos átváltozását, mely után csak a kenyér és a bor külső színei maradnak meg: egyszóval azt az átváltozást, melyet a katolikus

egyház az egészen sajátos átlényegülés névvel illet", az nem tagja a katolikus egyháznak.

Ez a formula két egymástól világosan elhatárolt fogalmat tartalmaz. Az első az, hogy az átváltozás után nincs már se kenyér, se bor, csak a kenyér és a bor külső színei maradnak meg. A másik azt mondja, hogy a kenyér és a bor állaga Jézus Krisztus testévé és vérévé változott és ezt az átváltozást a katolikus egyház átlényegülésnek hívja.

AZ ÁTLÉNYEGÜLÉS TITKA ÉS MAGYARÁZATA

Mindenesetre bizonyos, hogy a kenyér és a bor teljesen eltűnnek. Ez az igazi értelme Krisztus szavainak: Ez az én testem. Ezeket a szavakat teljesen ki kell forgatnunk, hogy Luther értelmezéséhez jussunk: Ez tartalmazza az én testemet. A színek megmaradnak, érzékeink tanúskodnak erről. — Csakhogy ezek a színek új valóságot takarnak, melyet egyedül a hit képes megközelíteni: az átváltozás szavainak isteni ereje a kenyér és a bor helyébe Krisztus testét és vérét varázsolja.

Tehát szó sem lehet Luther elgondolásáról, mely szerint a mi Urunk teste és vére a kenyér és a bor állagával együtt és egyidejűleg volna jelen a szentostyában. Nem elég világos Krisztus beszéde? Az Udvözítő egyáltalán nem azt mondta: Itt (ebben a kenyérdarabkában) van az én testem: Hic est corpus meum, — hanem ezt: Ez az én testem, hoc est corpus meum. Valamint nem a

kenyeret és testét adta apostolainak, hanem kizárólag csak testét: önmagamot adom nektek!

De hogyan megy végbe ez a csodálatos művelet, hogyan változhatnak át egyik állag a másik állagá?

Erre több magyarázat van. A tridenti szent zsinat egyetlenegy részleges magyarázatot sem tett hivatalosan magáévá. Minden teológiai magyarázat helytálló, mely ezt a két pontot érintetlenül hagyja:

1. Itt változás megy végbe, két valóság kicserélődése, melyek közül az egyik a másik helyébe lép;

2. ez a változás állagi változás, vagyis a dolgok lényegére, legbensejére vonatkozik, arra, ami a valóságokban állandó és maradandó és a külső színektől lényegesen különbözik.

Az egyik vélemény szerint az átváltozás szavainak ereje megsemmisíti a kenyér állagát, azután létre hozza, odahozza Krisztus testének állagát. De van más magyarázat is, — tetszés szerint, szabadon lehet választani a kettő között. Itt a legélénkebb a vitatkozás: a hittudósok szinte versenyezve keresik a probléma kulcsát. A másik csoport így okoskodik: Ha valaki a kenyér és a bor eltűnését megsemmisüléssel magyarázza, még ha tágabb értelemben veszi is a szót, annak a veszélynek van kitéve, hogy az átlényegülést az állagok közönséges egymásutánjának tünteti föl, nem pedig valóságos átváltozásnak. Talán nem ragaszkodnak

eléggé a „változás” szóhoz. Ahol változás van, ott kell lennie valaminek, ami átváltozik, átalakul. Ez a valami Szent Tamás szerint a létezés, mely mindkét állagban közös, noha egyébként teljesen különböznek egymástól: az kenyér és bor, ez pedig Krisztus teste és vére.

Mindkét állagban, Krisztusban és a kenyérben, egyaránt közös valami a létezés: mindkettő van. Az Isten, aki a létezést adja, az egyik természetben lévő létezést — a kenyeret — átváltoztatja a másik természetben lévő létezéssé, — Krisztussá, és közben megszüntet köztük minden fönnálló különbséget: *sublato eo, per quod ab illa distinguebatur*. Ez volna az átváltozás csodája.

De hagyjuk ezeket a finom megkülönböztetéseket: úgysem igen érdeklik olvasóinkat. Ami itt lényeges és fontos, azt világosan bemutattuk a zsinat döntéseiben. Ezeket senki el nem utasíthatja a nélkül, hogy katolikus hitét meg ne tagadná. A dogmán belüli finom bölcseleti és teológiai vitatkozások igazán nagyon kevés embert érdekelnek.

AZ ÁTLÉNYEGÜLÉS HÁRMAS NAGY CSODÁJA

Az Egyház a hitújítókkal szemben világosan megfogalmazta tételeit a hívek számára a tridenti katekizmusban. Ennek a katekizmusnak szavaival most rávilágítunk mindarra, ami eddigi előadásunkban esetleg még homályos maradt.

„A katolikus egyház föltétlen hite és meggyőződése szerint három páratlanul csodálatos és meg-

fontolásra méltó dolog meg végbe az átváltozás szavaira:

Az első az, hogy ebben a Szentségben Krisztus valóságos teste van jelen, ugyanaz, mely a Szent Szűztől született és amely az Atya jobbján ül.

Másodszor: ebben a Szentségben az átváltozás szavai után semmi sem marad meg a kenyér és a bor állagából, jóllehet érzékeink homlokegyenest az ellenkezőjét tanúsítják.

A harmadik az első kettőből következik, de már az átváltozás szavaiból is világos: mindaz, ami esetleges (a külszin, a látszat), mely akár szemünkkel, akár más érzékünk útján megtapasztalható, csodálatos és megmagyarázhatatlan módon, hordozó alany nélkül is fönnáll."

Ennek a három csodának az alábbiakban adjuk meg a magyarázatát.

Ami az első pontot illeti, nem szabad elfelejtenünk, hogy az Eucharisztia „nemcsak Krisztus igazi testét foglalja magában és vele mindazt, ami az igazi testtel velejár: a csontokat és idegeket, stb., — hanem mindenestül felöleli az egész Krisztust". És ugyan mi lehet ennek a hitnek az alapja? „Mivel az égben Krisztus embersége istenségétől teljesen elválaszthatatlan, egy és ugyanazon személyben egyesül, azért azt kell mondanunk, hogy Krisztus teste az Eucharisziában sem lehet elválasztva istenségétől."

A katekizmus arra is rámutat, hogy a kenyér és a bor külön átváltoztatása egyáltalán nem jelenti azt, hogy a kenyérben csak Krisztus teste, a bor-

ban pedig kizárólag Krisztus vére van jelen. A mi Urunk mindkét szín alatt külön-külön jelen van mindenestül, a megdicsőült második isteni Személy oszthatatlan egységének erejében. Szent Pál mondja: „A föltámadt Krisztus nem hal meg többé.”

Hogy az Egyház miért veti el a Luther-féle impanatiót, mely szerint Krisztus a kenyér állagával együtt van jelen az Oltáriszentségben, így fejti ki a katekizmus: „Ha Krisztus valóságos teste az átváltozás után a kenyér és a bor színe alatt csakugyan jelen van, akkor az, ami azelőtt nem volt ott, nem kerülhetett oda másképen, mint vagy térbeli áthelyezés, vagy teremtés, vagy pedig a jelenlévő dolognak átváltoztatása folytán. Ámde ebből a három feltevésből csak ez utolsót lehet elfogadni. Mert: bizonyos, hogy Krisztus nem úgy jelenik meg a szentostyában, mintha egyik helyről a másikra menne. Krisztus a mennyben van. Ha tehát az ostyába akarna szállni, el kellene hagynia az eget, mert helyi mozgást semmi és senki nem végezhet a nélkül, hogy a kiindulási pontját el ne hagyná. Még hihetlenebb, sőt el sem lehet gondolni, hogy Krisztus teste minden szentmisében újrateremtődik. Nincs tehát más hátra, mint hogy a kenyér csakugyan átváltozik Krisztus testévé és ezért szükségképen azt kell mondanunk, hogy az átváltozás szavai után semmi sem marad meg a kenyér állagából.

A legtöbb ember a jelenlétet csak térben, valamely határozott helyhez kötötten, sajátos kiterjedésben tudja elképzelni. Nos, ez az elgondolás

sehogy sem illik az Eucharisziára. A tridenti katekizmus szerint: „A mi Urunk nem úgy van a szentostyában, mint valami helyen. A dolgoknak csak annyiban van szükségük helyre, amennyiben van kiterjedésük. Ámde Krisztus az Eucharisziában nem nagy, nem is kicsiny: ez a mennyiség és kiterjedés szükséges velejárója, — hanem tisztán, mint állag van jelen a színek alatt. A kenyér állaga Krisztus állagává lesz, az állag pedig szellemi valóság, tehát nincs nagysága, nincs kiterjedése. A térbeli és állagi jelenlétet eléggé szemlélteti az alábbi hasonlat: a levegő állaga és természete szükségképen hiánytalanul megvan a madárlelékzetnyi levegőben éppenúgy, mint a földünket átölelő hatalmas levegőburkolatban. A víz állaga és természete éppúgy megvan a levegőben úszó csöppnyi vízpárában is, mint a mérhetetlen óceánban. Az állagnak igazán mellékes a kiterjedés. Mivel a mi Urunk szent teste a kenyér állagának helyébe lép, azért ugyanolyan módon kell ott jelen lennie, amint ahogyan a kenyér állaga jelen volt az átváltozás előtt. Semmit sem változtat az Úr jelenlétén az a körülmény, hogy kicsi, vagy nagymennyiségű kenyéren történik-e az átváltozás.

Most jön a harmadik csoda: jöllehet a járulékok, a külső színek természete az, hogy hordozó alanyra kell támaszkodniok, az Eucharisziában mégis megmaradnak a színek, jöllehet a hordozó állag, a kenyér állaga eltűnt. „Mivel az Úr teste és

vére olymódon van jelen az Eucharishtiában, hogy a kenyér és a bor állagából semmi sem marad meg és mivel a kenyér és a bor járulécai nem nyugodhatnak Krisztus testén és vérén mint hordozó alanyon: el kell fogadnunk, hogy ezek egyszerűen fönnállanak a nélkül, hogy hordozó alanyra támaszkodnának." Ehhez a megállapításhoz határozottan hozzáfűzi a katekizmus: „Ez a katolikus egyház állandó, egyetemes tanítása.”

Erre valaki azt mondhatná: ha el akarom fogadni ezt a magyarázatot, el kell fogadnom a dolgokban az állag és a járulék közötti valóságos megkülönböztetést. Csakhogy ez a dolgok veleje és a látszat közötti megkülönböztetés egyedül a skolasztikus filozófiában van meg...

Hát a dolog nem egészen így van. A szavak: állag, járulék, kétségtelenül a skolasztikus filozófia sajátos kifejezései. De a szavak alatt lapangó valóságokat minden józan filozófia elismeri. Egészen természetes, hogy a panteisták nem fogadják el az Eucharisztia tanát: de nem szakítottak-e már előbb a természetes, józan filozófia alap-tételeivel is?

Semmiféle emberi bölcselkedés sem tudja a misztériumot napvilágossá tenni. Az átlényegülés titok marad minden filozófiában, sohasem fog a kétszerkettő világosságával állni előttünk. Mennyi a titok magában a természetben is! Ugyan ki tudná megmondani, hogyan szívódik fel bennünk, hogyan lesz énünk a falat kenyér? Ha már ilyen mindennapi dolgok előtt is teljesen tanácstalanul áll

az értelem, ugyan miért kell akkor megütközni azon, hogy nem látjuk világosan az átlényegülés misztériumát? A táplálkozásnál a fölszívódás egyszerű tény, nem lehet kétségbe vonni: de a fölszívódás mikéntje már mélységes titok előttünk. Az átlényegülés ténye kétségtelenül bizonyos, bár nem értelmünk, hanem hitünk adottsága. De itt még sokkal nagyobb a homály. Oly nagy, oly páratlanul álló ez a titok, hogy a természetben még árnyékát, pusztá hasonmását sem találjuk ennek a csodának, még a legmerészebben szárnyaló fantázia sem teremthet hozzáfoghatót. De hogy nem látunk, nem tudunk elgondolni hozzáfoghatót, ebből egyáltalán nem következik, hogy ellene mond az észnek. Az ész ne lépje át véges korlátait és ne akarjon isteni erőt s hatáskört tulajdonítani magának. Érje be azzal, hogy az Eucharisziában nincsen semmi ellentmondás és fogadja el, hogy van valami végtelenül fölötte álló, tündöklő világ is, az Isten csodáinak világa, melyet sастekintettel el nem érhet, csak alázatos meghódolással vehet birtokába. És ennek a világnak legragyogóbb, leg-térdrekényszerítőbb csodája, tündöklő napja az Eucharisztia.

CSAKUGYAN KÖZTÜNK MARAD KRISZTUS!

Láttuk az átváltozás pillanatának titkát: hogyan jelenik meg a kenyér színe alatt az Úr. Most nézzük, milyen állapotban van az átváltozás után a szentségi színek alatt?

Az Eucharishtiában az örökké élő, valóságos Krisztus van jelen, testestől-lelkestől, istenségével és emberségével együtt. A megdicsőült Jézusban minden elválaszthatatlanul egy és ugyanaz. Krisztus nem szenvedhet többé. Ha tehát az Eucharishtiában meggyalázzák, gonoszul bánnak vele, eltapossák, megszúrkálják: ez a gonosz támadás nem éri, nem is érintheti Krisztus testét. Az a vér, mely ilyenkor néha a szentostyából folyni szokott, egészen különleges, csodálatos vér, melyet ilyenkor rendkívül módon teremt az Isten. Az Úr oszt-hatatlan. Mikor tehát a pap megtöri a szentostyát, nem a mi Urunk testét töri meg. És mivel Krisztus teste a föltámadás utáni dicsőséges állapotában van jelen a szentostyában, azért az Úr teste romol-hatatlan. A színek megmaradnak, vagy megromla-nak, de Krisztus teste meg nem romlik. Ugyanazok az okok ugyanúgy és ugyanolyan mértékben hat-nak a szentostyára, mint a közönséges kenyérre, de minden megromlás és változás csak a színeken megy végbe. Az Úr testére csak annyiban hat, hogy a valóságos jelenlét abban a pillanatban meg-szűnik, mihelyt a színek elváltozása bekövetkezik.

Még egy érdekes pontra nézve halljuk a tridenti szent zsinat döntését.

„Ha valaki azt mondja, hogy az átváltozás sza-vai után a mi Urunk teste és vére nincs jelen az Oltáriszentségben, hanem csupán csak az áldozás pillanatában, de sem azelőtt, sem azután nem lehet beszélni valóságos jelenlétről, — továbbá, hogy az áldozás után megmaradt és a szentségházakban

örzött szentostyákban nincs jelen az Úr valóságos teste", az nem tagja a katolikus Egyháznak.

Ez a tétel Melanchton tévedése ellen irányul, aki szinte kétségbe esett azon, hogy Luther elfogadja a valóságos jelenlétet, a protestánsok nagy tömege pedig kereken elutasítja azt. Latba vetette minden erejét, csak hogy valamiképpen összebékítse, megegyezésre bírja őket. Ezért azt javasolta, hogy kiki engedjen a maga merev fölfogásából és egyezzenek meg az ő véleményében, mely a kettő között áll, és amely szerint: „Az Úr csakugyan jelen van a Szentségben, de csak az áldozás pillanatában; a szentostya vétele előtt vagy után nincs szentségi jelenlét. Az Eucharisztia tehát merő szimbólum, semmi más.”

A katolikus egyház élesen szembehelyezkedik evvel a tévtanítással is és tökéletes logikával leszögezi: ha az Úr megjelenik az ostya színei alatt, ez a jelenlét nem pillanatnyi, hanem tovább is megmarad, meg nem szűnik mindaddig, míg a színnek elváltozása be nem áll. Melanchton szerint az Úr jelenléte az áldozás pillanatában megszűnik: de hát mi okozza ezt a hirtelen változást? És ha az Úr csak egy pillanatig van jelen a szentostyában, mire való akkor az aranyos szentségtartó, a drága tabernákulum, a pompás miseruhák, a hatalmas ünnepi körmenetek? Csakugyan, a maga nézőpontjából egészen logikusan cselekedett a reformáció, amikor mindezt egy tollvonással eltörölte. Luther egyideig még védte a valóságos jelenlét tanítását, de Kálvin éles szemrehányására, hogy „bálványt

emelt az Isten templomában”, lassankint ő is megadja magát. Egyre jobban távolodik előbbi meggyőződésétől, végül annyira jut, hogy ilyenfajta kifejezésekre ragadtatja magát: „Egy ünnep sincs, amelyet annyira utálnék és kárhoztatnék, mint az Úrnapja.” Másutt még élesebben ír: „Senkit sem szabad elítélni, vagy eretnekséggel vádolni csak azért, mert nem imádja az Oltáriszentséget. Ez sehol sincs előírva és egyáltalán nincs is jelen benne Krisztust!”

A tridenti szent zsinat nyíltan és határozottan visszaköveteli az Eucharisztia isteni fölségjogait. Az Eucharisziában csakugyan jelen van Krisztus, és a hívek bátran imádhadják az Oltáriszentséget, sőt kell is imádniok. Kitehetik oltáraikra, hódolhatnak előtte, körülhordozhatják utcáikon. Mindezekről a vallásos megnyilvánulásokról azt tanítja az Egyház, hogy nagyon szép és dicséretes szokások: *pie et religiose admodum*. És mivel az Úr jelenléte nem korlátozódhatik a szentáldozás pillanatára, nincs ok arra, hogy minden szentmisében kiosszák a híveknek az összes szentostyákat. Ami az Úr testéből megmarad, szentségházainkba rejtjük, hogy bármikor betegeinkhez vihessük Őt és mi is bármikor elmehessünk hozzá és megvigasztalódjunk az Úr közelében. Milyen jó is nekünk, hogy a nap bármely pillanatában fölkereshetjük a köztünk lakó Istenembert, a Fiút, a mi Megváltónkat! Egészen közel mehetünk hozzá, halljuk nagy szívdobbanásait és Ő is hallja a mi szívünk ujjongó örömét, vagy fáradt vergődését. Jó nekünk

itt lennünk, nagyon jól érezzük magunkat áldott közelében. Valahányszor ellátogatunk hozzá, mindannyiszor fényes arccal, sugárzó, meleg tekintettel, jóságot kínálgató szívvel lépünk ki a szürke utcai életbe, fényre, melegre szomjas, szegény, robotoló testvéreink közé...

A HIT FÉNYES SZEMÉVEL . . .

Az Isten Igéjének bele kellett nyúlnia a természet rendjébe, ha meg akarta alkotni az Eucharisziát. És ha Ő bele akarta szőni a fizikai törvények szövetségébe a természetfeletti világrend aranyzárait: ugyan kinek lehet ez ellen kifogása? Isteni jókedvében megtehetette, senkinek sem tartozik róla számadással. És ez az isteni beavatkozás nemcsak, hogy nem csökkenti ennek a csodálatos átváltozásnak valóságába vetett hitünket, hanem fölemeli, lelkesíti, megszárnyasítja azt. Minél több isteni erőt követel valami jelenség, annál szembeszökőbben hordja önmagán az isteni alkotás bélyegét, az Isten anyajegyét. És mivel az Eucharisztia a Magasságbeli műve, mértéke nem a mi parányiságunk, hanem a mindenható isteni Szeretet, melynek egyetlen mértéke a mérhetetlenség. Az Óceán partján állunk. Emberi járművel, törékeny dióhéjjal, korlátolt értelmünk lélekvesztőjével át nem szelhetjük a Végtelent. Rúgjuk el hát a földet lábunk alól és bízunk magunkat bátran a merész hit szárnyaira! Az Eucharisziát csak térdenállva lehet nézni: ez az egyetlen biztos perspektíva, melynek

fényében foghatóvá válik. Minél inkább összezúz fönségével, annál forróbban ragaszkodom hozzá. Minél istenibb a bizonyosság, annál odaadóbban hiszem, mert az Isten szavával szemben a legokosabb nem okoskodni, hanem meghódolni a hit magasabb rendű bölcsességével.

De hol van az átváltozásban a természeti törvények fölfüggesztése?

Gondoljunk csak az átváltozás teremtő pillanatára. A pap ujjai között ott fehérlik az ostya, az aranyos kehelyben ott csillog a bor. Csakugyan ostya és bor. Pár grammnyi kenyér, pár cöppnyi bor, semmi más. És a pap most fölējük hajol, ihlett csöndben kimondja az Űr szavait... És amint a szavak elhangzottak, abban a pillanatban eltűnt a kenyér állaga és ott van Krisztus teste! És ez az átváltozás nemcsak pillanatnyi, hanem a maga teljes egészében láthatatlan is. A kis ostya meg se moccan, meg se vonaglik, amint színei alá költözik a nagy Isten. A bor nem gyöngyöz, nem forr, nem pezseg, nem kezd örvényleni a kehely mélyén, amint Krisztus megváltó vérévé változik. Külsőleg semmi változás, olyannyira, hogy aki nem ismeri a hit titkát, éppoly igénytelen és egyszerű kenyeret, éppoly közönséges bort lát a teremtő szavak után is az oltáron, mint azelőtt. A mi érzékeink se mondanak nekünk semmi rendkívülit az Eucharisziáról, amint a nagy Szentség lánglelkű doktora oly szépen írja himnuszában: „Visus, tactus, gustus, in Te fallitur: szám, kezem, látásom Benned fönnakad.” Nézzük, tapintjuk, izleljük és minden

érzékünk kenyérről beszél. Értelmünk tanácstalannul áll, de fényt kap a magasból és a hit fényénél megismerjük a mi Urunkat a kenyérszegésben, aki a színek alatt láthatatlanul, de valósággal jelen van.

Láttuk a fizikai világrend csődjét az Eucharisztia-ban: de mintha a természetfeletti, örök ösvények egyetlen Vándora is egészen különös utakra térne ebben a Szentségben... Itt még a természetfeletti világrend is egészen rendkívüli. Az Isten nem osztogatja csodatevő, isteni hatalmát boldog-boldogtalannak. Csak néhány nagy és kiváltságos szent kapott hatalmat a természet rendje fölött, és ők is csak olykor-olykor, alkalomszerűen és nagyon ritkán kapták meg ezt az isteni erőt. De itt a csodák és csodatevők új rendje áll előttünk: minden érvényesen fölszentelt pap egyetlen szavával minden nap létrehozza a mindenség legnagyobb csodáját, lehozza az oltárra, föláldozza és lelkünk táplálására nekünk adja a fehér kis ostya igénytelen köntösébe öltözött Isten Fiát, a világ Udvözítőjét...

Ime, az Eucharisztia páratlan fönsége. Ha a hit fényes szemével nézzük ezt a méltóságos, nagy Szentséget, nagyon is megértjük, miért nem adott az Udvözítő minden hívőnek hatalmat arra, hogy a háromszor szent Istent pusztá szavával levonja az oltárra. Ez csak a hívek közül nagy gonddal kiszemelt és erre a magasztos ténykedésre fölszentelt férfiak: Krisztus papjainak páratlan kiváltsága.

Bizonyos álmisztikus szekták a középkorban azt hangoztatták, hogy minden hívő átváltoztathatja a kenyeret Krisztus testévé, ha a „szentek” láthatat-

lan közösségéhez tartozik. De evvel szemben az Egyház világosan kimondja és eljárásával is igazolja, hogy ez a méltóság és hatalom Krisztus Urunk rendelése folytán kizárólag a papi rend kiváltságos hivatása. Az Eucharisztia kiosztását már a papokon kívül a szerpapok, diákonusok is végezhetik. A diákonusok rendje az ősegyházból ered. Ők osztották ki, ők vitték a hívekhez a Legszen-
tebbet, ők erősítették meg a börtönben sínylődő híveket is a véres, hősi hitvallásra.

A hívek eleinte kezükbe kapták és úgy vették magukhoz az Eucharisziát, sőt haza is vihették és otthon is megáldozhattak. A kézből-áldozást az ott-honi áldozással egyidejűleg törölte el az Egyház.

EUCCHARISZTIKUS ÁLDOZAT

Miután Krisztus nagycsütörtök este a kenyeret testévé és a bort vérévé változtatta, az átváltozás szavaihoz még e szavakat fűzte: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” E szavakkal elrendelte a szentmisét és egyszersmind közölte apostolai-val az átváltoztató hatalmat, vagyis megalapította a papi rendet. A papi méltóságról most nem beszélünk, csak a szentmisével szándékozunk foglalkozni. Nézzük, honnét származik a mise elnevezés, hogyan fejlődött ki a liturgia; majd behatolunk a szentmise nagy titkába és rámutatunk, mennyiben valóságos áldozat a szentmise és mennyiben azonos a Kálvária nagyszerű áldozatával.

A SZENTMISE KÜLSŐ ARCA

A mise elnevezés a latin *m i s s a* szóból származik, és annyit jelent, mint elbocsátás. Ez a szó az őskeresztény eucharisztikus áldozat bizonyos részére emlékeztet. Csak a megkereszteltek vehettek részt a teljes áldozaton: a hittanulókat az evangélium felolvasása után távozásra szólították föl. Ennek a felhívásnak a formulája maradt meg a mai napig. Ugyanezekkel a szavakkal szólítja föl a pap a híveket ma is a távozásra: *Ite missa est!* és evvel jelzi egyszersmind az eucharisztikus áldozat be-

fejezését is. A missa szó tehát eleinte az áldozat egy részét jelezte és innét ment át később az egész szertartásra. Az őskeresztények kenyértörésnek hívták az eucharisztikus áldozatot: ma egyszerűen szentmisének mondjuk.

Az őskeresztény kenyértörésnek kezdettől fogva három főrésze volt, ugyanaz a három, mely a mai szentmisének is három lényeges részét képezi:

a kenyér és a bor följánlása Istennek;
azután a kenyérnek és bornak az átváltoztatása Krisztus testévé és vérévé, vagyis az átlényegülés;
végül az áldozatban való részesülés, a szentáldozás.

A jelenlegi szentmise többi része, a liturgikus imádságok, az istentiszteleti ruhák és szerek, mind a későbbi századok alatt járultak a szentmiséhez. De az kétségtelen és ebben mindenki megegyezik, hogy a három lényeges rész a legrégibb időkből való, tehát már a legelső szentmisékben is megtalálható.

Az áldozat bemutatásának helye eleinte valamelyik keresztény háza volt: locus ecclesiae, a gyülekezet helye. A gyülekezetről lassankint a helyre ment át az elnevezés és innét van az, hogy templomainkat eklézsiának is nevezzük.

A heves üldözések vihara a föld alá, katakombákba szorította a keresztényeket. És mivel a katakombák temetkezőhelyek is voltak, idehozták a hit hőseit, a vértanúkat és a sírjukat takaró már-

ványlapokon mutatták be a legszentebb áldozatot. Ennek a szép szokásnak maradványa a mai oltárkő, és ezért van ma is minden oltárkőben valamely vértanú ereklýje. Mély történelmi szimbólum, megragadó jelkép: kell, hogy sokat mondjon minden kereszténynek!

Mikor 312-ben Nagy Konstantin rendelete folytán a kereszténység szabad vallássá lett, a katakombák olajmécses homályából napvilágra lépett a vértanú Egyház és elindult, hogy végleg diadal-maskodjék a haldokló pogányság fölött. A pogányok seregestül tódultak az Egyházba. A hatalmas pogány templomok csakhamar kiürültek és fölőselegessé váltak és a pogány istenek helyére csakhamar bevonult az Eucharisztia. Ezek voltak az első bazilikák. Néha újjáépítették őket: az előtérben hatalmas, hosszú csarnok fogadta be a híveket. A főhelyen volt a szentély, szívében az oltár, rajta a Legszentebb. Csakhamar módosult az egyszerű alaprajz: a hosszú főhajót kereszthajókkal szelték át és így alakultak a latin, görög, kettős, sőt hármaskereszt alaprajzú bazilikák. Majd a kerek alaprajz kezdett hódítani. De a keresztény géniusz egyre szebb, fönségesebb lakást akart emelni a köztünk lakó Istennek és ez a pihenéstelen lelkesedés a középkor gyönyörű gótikus dómjaiban érte el delelőpontját, legmegkapóbb kivirágzását.

A m i s e r u h á k eleinte mindig az illető vidék szokásos mindennapi öltözetei voltak. És mivel a keresztény vallás és istentisztelet görög és római területeken indult meg, azért ennek a népviselet-

nek jellemző ruhadarabjai: a deréktájon övvel átkötött hosszú köntös és a vállravetett, köpenyszerű szövetdarab lettek a ma is használatos miseruhák: a hosszú fehér alba és a vállakról lecsüngő kazula ősei.

A mise imádságai kétfélék: állandóak és a nap liturgiája szerint változók. A változó imák mindennap új, üde alapszín adnak a szentmisének és erre, mint valami drága selyemre, hímződnék rá a nagyrészt őskeresztény korból ránkmaradt kánon-imádságok nehézpompájú, aransujtásos, kétezer év használatával megszentelt szavai.

A MISZTÉRIUM LELKE

A külső liturgikus fejlődésnél azonban sokkal fontosabb a szentmise dogmatikai belső tartalma. Nagyon jól meg kell értenünk, mélyen szívünkbe kell vésnünk és soha nem szabad elfelejtenünk, hogy a szentmise áldozat, és pedig azonos a Kálvária világmegváltó áldozatával.

Mi az áldozat? Istentiszteleti cselekmény. És mi az áldozat alapja? Isten föltétlen úr és parancsoló, a személyek és dolgok, élők és élettelen tárgyak legfőbb Ura és Parancsolója. A teremtmény kötelessége a föltétlen meghódolás, elismerése a legfőbb Hatalomnak; de mivel a teremtmény szereti is Teremtőjét és Urát, a szívébe írott élő törvény nemcsak arra készíti, hogy nagy bensőséggel elmondja az Úrnak: mindenem a tied, mindent elvehetsz tőlem, — hanem azt is szeretné Neki

megmondani, azt is szeretné valamiképpen kifejezésre juttatni előtte, hogy Őt minden java fölé helyezi és ezért jó szívvel följánl neki valamit abból, amije van. Ime, ez az áldozat belső tartalma, melyet külsőleg kiegészít, teljessé tesz a nyilvános, szertartásos bemutatás.

A hittudósok nagy része azt állítja, hogy ennek a felajánlásnak misztikus módon, valamiféle feláldozással kell párosulnia, különben nem lehet áldozatról beszélni. Mások szerint ez nem lényeges: csak másodlagos eleme, mintegy velejárója az áldozatnak. Mivel az ember vétkezett, fölhasznált valami jót, amihez nem volt joga, ezért ösztönzi, sarkallja őt a vágy, hogy a tiltott élvezetért elégtételt adjon azzal, hogy valami büntetést vállal magára. Ezt fejezi ki a felajánlott áldozati tárgy megsemmisítése.

A szentmise csakugyan áldozat. Megvalósul benne az áldozat minden lényeges mozzanata: az odaadás, az ajándékozás, mely külsőleg, nyilvánosan és szertartásosan megy végbe. A szentmise a legfönségesebb áldozat, melyben a mi Urunk teljesen odaadja, tökéletesen feláldozza magát menyeyi Atyjának.

Állandó, teljes áldozat: ez volt a mi Urunk életformája egész földi vándorútján. Áthatotta minden tettét, egészen betöltötte szívét-lelkét, élete minden pillanatát. Azért jött, hogy kiengesztelje a bűnt. A bűn pedig az volt, hogy az ember megtagadja Urának, Istenének kijáró köteles engedelmességét. Ennek a lázadásnak jóvátételére és

helyrehozására szállt le hozzánk az Isten Fia, hogy földi életének minden pillanatában bemutassa Atyjának a tökéletes engedelmesség áldozatát. Ez a szüntelen emelkedő áldozati élet akkor érte el delelőpontját, amikor a mi Urunk teljes odaadással ráfeküdt a kereszti oltárára. Ime, a megváltó áldozat, mely az Úr akaratából eltörölte Ádám bűnét! Csakhogy ennek a kimagasló, nagy áldozatnak előzményei és következményei is vannak. Előhang a nagycsütörtök esti búcsúlakoma, a folytatás pedig a földkerekségen bemutatott és egész a világ végezetéig bemutatandó összes szentmisék. A mi Urunk az utolsó vacsorán apostolainak adta önmagát. Csakhogy a színek alatt rejtőző Krisztus nem akármilyen állapotban van ott jelen. A fehér kenyér színében ott piheg az áldozati Bárány, a nemsokára saját vére bíborába öltöző áldozati Jézus, a Golgotán megfeszített isteni odaadás, a nagy kiengesztelő ajándék, aki a kereszten azt mondta: Consummatum est, beteljesedett, vagyis: mindent odaadtam, föláldoztam magam minde-
nestül!

De ez még nem minden. A teljes áldozatnak ezt az önként vállalt állapotát a mi Urunk megtartja akkor is, amikor naponta leszáll oltárainkra. Az a Jézus, aki a szentmisében oltárainkon megjelenik, nem más, mint a nagycsütörtök-esti Jézus, a nagypéntek-délutáni három óra Jézusa: ő jön hozzánk mindennap a teljes odaadás alakjában és a mennyei Atya ezt a tökéletes áldozatot teljes egészében elfogadja a világ megváltására.

Három időpont, de mind a három időpontban egy és ugyanazon áldozat: az utolsó vacsorán kezdődik, a kereszten beteljesül és minden szentmisében megújul, tovább folytatódik az idők végezetéig. Egyetlen nagy felajánlás három mozzanata ez, de ez a három mozzanat elválaszthatatlanul egy és ugyanazon áldozat.

Nagycsütörtök: a leölésre szánt Áldozat.

Nagypéntek: a megfeszített Áldozat.

A szentmise: a mindennap megújuló kálváriai Áldozat.

A három közül szorosan véve a keresztáldozat menti meg a világot. Az utolsó vacsora csak előkészíti ezt a nagy Áldozatot, a szentmise pedig továbbfolytatja azt és túlárado bőségben osztja ki a kálváriai első véres nagymise örök gyümölcsseit a megváltást sóvárgó emberiségnek.

NAGYPÉNTEK AZ IDŐK VÉGEZETÉIG . . .

De hogyan lehet a szentmise és a keresztáldozat véres följajánlása egy és ugyanazon áldozat?

Bossuet mondja: „Mindenkit mélyen megrendít nagypéntek véres titka. Mindnyájan erre gondolunk: e napon halt meg értem az Udvözítő . . . Jöjjetek, gyermekeim! Ime, mindennap nagypéntek van: mindennap fölmagasul oltárainkon a Kálvária áldozata!”

Ugyan mi ez? Bossuet-i szójáték, többé-kevésbé találó szellemes mondás? Egyik sem, hanem a színtiszta igazság.

Már a mise kezdete is ékesen szóló utalás a keresztre. Oltárainkon minden a Kálváriára emlékeztet. Az istentiszteleti tárgyakon, ruhákon, szent edényeken a kereszt jele ragyog. Az oltárköbe is öt kereszt van vésve az Udvözítő öt szent sebének emlékére. A pap a szentmisében az áldozati adományokat harmincháromszor, önmagát pedig tizenhat-szor jelöli meg a szent kereszt jelével, és ha az áldozati cselekménnyel nincs elfoglalva, állandóan vagy keresztsben kiterjesztett, vagy összetett kézzel imádkozik, és ilyenkor két hüvelykujja kereszt alakban egymásra kulcsolódik...

De evvel még nem mondtunk sokat. A szent-mise nemcsak külsőleg példázza a Kálvária áldozatát, hanem belsőleg is megújítja és megörökíti a megfeszített Istenember nagy följánlását. Csak a keret más, a lényeg ugyanaz. Ugyanaz az Áldozat, csak hogy az véres, ez pedig vérontás nélküli. De mi is az a keret? Egészen hasonló körülmények között teljesen eltérő lelkiállapotban lehet az ember, viszont különböző körülmények között is egészen hasonló lehet a lelkiállapotunk. Vegyünk eleven példát: A világháború végefelé az egyik kollégium növendéke mindenáron ki akar menni a frontra, hogy elesett fivérét megbosszulja. Életkora, szülei mind marasztalják, de hasztalan: az ifjú lelke már a harcosnak a lelke. Bevonul, a frontra kerül, látják a harcmezőn. Lövészárók, roham, gránátzilánk, és véres fejjel összerogy az ifjú: íme, csak a keret változott, a lélek ugyanaz maradt!

No és Krisztus lelke lenne más áldozati állapotban

az oltáron, mint volt a kereszten? Egyáltalán nem. Akárhogy is nézzük, ugyanaz a Krisztus, ugyanaz az áldozat. Az áldozat bemutatója egy és ugyanaz itt is, ott is. Ugyanaz a Krisztus áldozza föl magát a szentmisében, mint a Golgotán: Ő a tökéletes áldozati ajándék itt is, ott is. Éppen ezért nem elég két hasonló áldozatról beszélni. Itt csak egy áldozat van, mert ez a kettő teljesen azonos áldozat. Ezért mondja oly világosan a tridenti zsinat a hitújítók ellen, hogy a szentmisében és a kereszt áldozatában egy és ugyanaz a Főpap, ugyanaz az Áldozat, csak két különböző oldalról nézve.

Ugyanaz a pap? Ki mutatta be a Kálvária véres áldozatát? Nemde Jézus Krisztus? És ki mutatja be a szentmiseáldozatot? Ugyancsak Jézus Krisztus. Ez már az átváltozás szavaiból is világos. A pap nem azt mondja: Ez Krisztus teste, hanem oly bensőleg azonosul az egyetlen, örök Főpappal, az Udvözítő Jézussal, hogy szinte nem is ő beszél, hanem a Krisztus szól belőle az átváltozás szavaiban: „E z a z é n t e s t e m.” Mindenki tudja, hogy nem a pap testéről van itt szó, hanem Annak testéről, akinek a pap csak helyettese, méltatlan, szegény szolgálja.

És ugyanaz az áldozat? Ki volt a Kálvária áldozata? Maga az Udvözítő. És ki az oltár áldozata? Megint csak az Udvözítő. De hogy merjük állítani, hogy Ő az oltár áldozata? Egyszerűen így: az Úr maga vállalkozott arra, hogy mindennap leszáll a pap kezébe ugyanabban a teljes áldozati állapotban, amelyben volt a Golgotán. Ennek a teljes

áldozati állapotnak a képe a külön konszekrált kenyér és a külön konszekrált bor. Ez az Úr szer-
tartásos áldozata. Ha az ember teste és vére nincs
együtt, hanem egymástól különválva: egyik itt, a
másik amott, akkor ez nem természetes állapot,
ez a halál állapota. Erre a föláldozott állapotra
utal a színek szétválasztása. Ime, így újítja meg
az Úr oltárainkon mindennap a Golgota vérontás
nélküli áldozatát a világ megváltására.

Mily páratlanul nagy a szentmise méltóságal
Ügy-e, most már megértjük az Egyházat, miért
inti, buzdítja híveit, hogy minél többször vegye-
nek részt a legszentebb áldozaton! Most már ért-
jük, miért kötelező a vasárnapi szentmisehallgatás,
és miért oly végtelenül érdemszerző hétköznapiakon
is résztvenni az eucharisztikus áldozaton. Azért
sürgeti oly nyomatékosan az Egyház a szentmise-
hallgatást, hogy minél hatásosabban részesüljünk
Krisztus megváltó áldozatának gyümölcseiben.

Most már azt is értjük, miért kell lehetőleg
minden szentmisében áldoznunk: hogy minél ben-
sőbbben összeforrjunk a Kálvária naponként meg-
újuló nagy fölajánlásának Főpapjával és Áldoza-
tával. Évenként egyszer, húsvét táján súlyos bűn
terhe alatt mindenkire kötelező a szentáldozás. Ez
a legkevesebb, ennyit minden kereszténytől elvár-
hat az Úr. A következő fejezetekben rámutatunk
arra is, miért kell nekünk minél gyakrabban já-
rulnunk a méltóságos nagy Szentség vételéhez.
Belenézünk az Úr Szívébe és az Anyaszentegyház
szándékaiba és innét merítünk ihletet a gyakori,
sőt mindennapi szentáldozáshoz.

M I N D E N N A P I K E N Y E R Ű N K

Az Eucharisztia a keresztény ember rendes tápláléka. Ez egészen világos és kézzelfogható a mi Urunk nagycsütörtök-esti szavaiból: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem. Igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem.” Ezeket a szavakat azonban ki is fejtette, bőségesen meg is magyarázta az Úr a csodálatos kenyérszaporítás után, amikor ezt a nagy Szentséget megígérte: „Ime az égből szállott kenyér, hogy aki abból eszik, meg ne haljon. Én vagyok az élő kenyér, mely a mennyből szállottam alá. Aki e kenyérből eszik, örökké él. És a kenyér, amelyet majd én adok, az én testem... Mert az én testem valóban étel és az én vérem valóban ital.” (Ján. 6, 50—56.)

Már a kenyérialak is táplálékról beszél. X. Pius pápa azt írja a mindennapi szentáldozást sürgető körlevelében, hogy az Üdvözítő az Eucharisziában szükséges, általános, közös, mindennapi táplálékot akart adni nekünk. Az Eucharisztia szükséges táplálék: semmi sem pótolhatja, nélküle egyszerűen nem élhetünk. Általános táplálék, melyet ismernie és ennie kell a földkerekség minden emberének. Közös táplálék az Eucharisztia: nem a boldog kiváltságosak csemegéje, hanem mindennapi kenyér, melyhez mindenki hozzáférhet, mely ott van és amelynek ott kell lennie minden szegény és gazdag asztalán. És végül mindennapi

kenyér az Eucharisztia: ezért oly kíváncsú, hogy egyetlenegy napunk se múljon el az Eucharisztia vétele nélkül.

De vigyázzunk, félre ne értsük a dolgot: az eucharisztikus parancs kötelező ereje egészen más, ha egyszerűen csak a szentáldozásról van szó, mint ha a mindennapi szentáldozásra vonatkozik. Ahhoz, hogy a kegyelem állapotában megmaradhassunk, föltétlenül szükséges az Eucharisztia vétele. Ez pedig azt jelenti, hogy időről-időre magunkhoz kell vennünk az Úr Jézust. A mindennapi szentáldozás nem krisztusi parancs, nem is egyházi előírás, ez csak az Úr bizalmas hívogatása és az Egyház anyai bátorítása azok számára, akik a nagylelkű szeretet nemes lendületével a kötelességfölötti, nagyobb jóra is mernek vállalkozni.

ISTENI ÉLET FORRÁSA

De mi a szabálya annak, hogy hányszor kell föltétlenül az Úr asztalához járulnunk?

Két gyakorlati szabályt adhatunk. Az első az, hogy minden kereszténynek annyiszor kell áldoznia, amennyi az isteni élet fenntartására, a kegyelmi állapot megőrzésére szükséges.

Aki egyáltalán nem tud megmaradni a kegyelem állapotában mindennapi szentáldozás nélkül, annak mindennap kell áldoznia. A föltétlen kötelezettség természetesen csak akkor áll fenn, ha más úton egyáltalán nem tudja megőrizni az isteni életet. Ez a szabály tehát rámutat arra, hányszor

kell föltétlenül áldoznunk. De van egy másik szabály is, melyet nem a szükség parancsol, hanem a szeretet sugall: ha nincs is szükségem a mindennapi szentáldozásra ahhoz, hogy az isteni életet fenntartsam és megőrizsem önmagamban, azért mégis mindennap magamhoz akarom venni az Eucharisziát. Én ki akarom használni ezt a fönséges lehetőséget, hogy mindennap szívembe fogadhatom az Istent! Ha már az Isten fia nem kiméli a fáradságot, a kenyér színe alá rejtőzik értem, mindkinek kiszolgáltatja magát, minden megaláztatást elvállal csak azért, hogy az enyém lehessen: hát akkor szabad-e, lehet-e csak úgy egyszerűen elmenni a szeretet hallatlan csodája mellett? Szent Margitnak egyszer azt mondotta az Udvözítő: Ha nem alkottam volna meg az Eucharisziát, hát most megalkotnám, csak azért, hogy szívedben lakhasam: oly nagy gyönyörűséggel tölt el forró vágyakozásod jelenlétem után! Nézzünk a köztünk maradt Szeretet szívébe és ne kicsinyeskedjünk. Szeret az Isten, szeret a Végtelenség és mi garaszkodunk a viszontszeretettel?! Értsük meg ezt a hatalmas isteni vágyakozást, ne vegyük félvállról boldogságunkat. Ha a kegyelem állapotában vagyunk, soha el ne mulasszuk a szentáldozást! Ha pedig — amitől Isten óvjon — elvesztenénk a megszentelő kegyelmet, szerezzük vissza nyomban, hogy mindennap áldozhassunk és egyre növeljük, gyarapítsuk, teljesítsük magunkban az isteni embert, mely Krisztus képére alkottatott szentségben és igazságban.

— Igen, az Isten nagy szeretete egészen megindít; dehát elég buzgó vagyok én ahhoz, hogy Őt mindennap magamhoz vehessem?

Ha nem vagy elég buzgó, hát légy buzgóbb! És az leszel, ha gyakrabban járulsz az Eucharishtiához. Nem mersz a tűzhöz menni, mert fázol? Ha nagyon didereg a szíved és nagyon félsz, mert ijesztő rémek kísértenek a lelkedre boruló csillagtalan éjtszakában: bújj meg az Úrnál békén, csöndesen, röppenj szívébe, mint meleg fészkebe a kis madár. Mert a mi fészünk a szentségház és az Eucharisztia a szerelmes anyamádár...

— De én oly sokszor elesem, oly gyöngé vagyok! Nem vagyok én méltó arra, hogy betérjen hozzám az Úr...

Páratlan okoskodás: nem vagyok én méltó a mindennapi kenyérre, hiszen olyan gyöngé vagyok, hogy alig állok a lábamon. Nem merek Istenre támaszkodni, hogy is mernék, hiszen már-már alig vonszolom magam. Nem merek az erők kenyeré után nyúlni, mert erőm elfogyott, már-már összeroskadok az úton. Éppen azért vedd magadhoz az Eucharishtiát, mert még annyiszor elesel, hogy ezután mindig kevesebb legyen a botlás. Vedd az erők kenyerét, mert támolyogsz, hogy annál egyenesebben és határozottabban járhasz az Isten útján! Az Eucharisztia nem a boldog kevesek csemegeje, a szentáldozás nem az életszentség jutalma, hanem táplálék! Az erős lelkek még talán nélkülözhetik is rövidebb időre lelkük veszedelme nélkül: de éppen ők nem tudják, nem akarják őt

soha nélkülözni, mert tudják, hogy Krisztus az erejük, és mindjárt lankadnak, ha nem áldoznak. De aki beteg és gyöngé, az egyáltalán nem lehet el nélküle, mert kiváltképen az övé, érte van az Eucharisztia. Nem az igazakért jöttem, hanem a bűnösökért, mondotta az Udvözítő. Minél vérszegényebbek vagyunk, annál inkább kell nekünk Krisztus tüzes vére!

Szieniai Szent Katalin óva intette növendékeit, hogy hamis alázatosságból soha el ne mulasszák a szentáldozást: „Micsoda esztelen alázatosság ez! — kiált föl egyik levelében. — Ugyan ki ne látná, hogy Ön csakugyan méltatlan az Eucharisztia vételére? No és mit gondol, mikor lesz erre méltó? Soha! Most is éppoly méltatlan, mint amikor először járult a szentáldozáshoz, és ha a világ végéig élne, akkor sem lenne méltó az Isten vételére. Ön szerint minden jócselekedetünk, amelyet csak művelhetünk, sem képes bennünket méltókká tenni a szentáldozásra. Ez igaz: csak Isten méltó önmagához, csak Ő tehet bennünket méltókká önmagához. De a végtelen méltóság csakugyan lehajol hozzánk, magához emel minket és szívére ölel a szentáldozásban.”

— Dehát hogyan áldozzam, mikor az Eucharisztia nem mond, nem jelent nekem semmit és nincs is hozzá semmi étvágyam...

Akinek már a mindennapi kenyér sem ízlik, az beteg, annak okvetlenül orvosság kell. Az Eucharisztia orvosság. Az orvossághoz nincs a betegnek étvágya, de be kell vennie, ha nem akar elpusz-

tulni. Vedd magadhoz a halhatatlanság orvosságát, hogy új erőre kapva boldogan élvezhesd benne az élet kenyerét, mely minden gyönyörűséget magába foglal.

— Szívesen lennék én napiáldozó, de nem merem elkezdni: attól félek, hogy nem fogok mindvégig kitartani benne. Akkor pedig szinte kár is hozzáfogni...

No ne haragudjál testvér, de ez megint pompás logika: ma nem eszem, hátha holnap már nem lesz ilyen jó étvágyam. Legjobb lesz még ma éhség-sztrájkba fogni, hátha egy hét múlva már nem lesz harapnivalóm... Vágj neki bátran, napról-napra élj! Ne törődj a holnappal! A holnap majd gondoskodik magáról. Ha egyszer hozzáfogtál a napiáldozáshoz, meglásd, úgy belejössz, hogy abba sem tudod hagyni. Evés közben jön meg az étvágy.

— Dehát nincs nekem arra időm, hogy minden-nap templomba menjek és megáldozzam...

Komolyan mondod ezt? Hát nem találsz időt a szokásos napi három, vagy még több étkezésre? És aztán nézzünk csak férfiasan a szemébe ennek a kifogásnak: ha néhány haszontalanságot kitör-lünk az életünkből, — talán nem is kell valameny-nyit — esetleg mégiscsak jut időnk az egyedül szűkségekre is...

Vagy talán a nagylelkűség gyönyörű példáinak ihletére vársz? Evvel is szolgálhatok: az újonnan megkeresztelt kameruni négerek két-háromnapi járóföldre is elgyalogoltak, csak hogy elérjék a

missziós körútján arrajáró pátert és megáldozhasanak!

Másik kép: 1914-ben az egyik tengeri körút alkalmával a Jeanne d'Arc-tengerészakadémia két tisztinövendéke az Indus folyó torkolatához érve partra szállt, egyenesen a jezsuita rendházba sietett és kérte az Eucharisziát. Közönséges hétköznap volt és már délután négyre járt az idő, de ők aznap még semmit sem ettek. Az atyák nem tudnak hová lenni a csodálkozástól, ők azonban egészen egyszerűen, katonásan csak ennyit mondanak: „Vasárnap még többen leszünk!” És csakugyan: a következő vasárnap a hajón lévő hatvanhét tisztinövendék közül huszan térdeltek oda az áldoztató-rácshoz!

Psichari Ernő, az istentagadó Renan unokája, az egyik hadgyakorlat idején huszonnégy kilométert gyalogolt, csak hogy a legközelebbi templomot elérje. Éppen déli harangszóra ért a faluba. A hívek seregestül tódultak ki a nagymise végén a templomból. A katonatiszt egyenesen a sekrestyébe megy:

— Plébános úr, lenne szíves megáldoztatni...

— Szívesen, de... nem evett még ma semmit?

— kérdi a pap kissé meglepődve.

— Nem plébános úr, egészen nyugodtan megáldoztathat!

Ezeknek a kemény férfiaknak gyönyörű példája előtt minden mondvacsinált kifogás megszégyenül.

De a nagylelkűség és lelki intelligencia remek példái mellett itt vannak még az Egyház világos irányelvei, melyeket a hitújítók tanításaival szemben a tridenti szent zsinat határozata így fejez ki:

„A szent zsinat melegen óhajtja, hogy a szent-miséen résztvevő hívek necsak lelkileg, hanem valósággal, szentségileg is áldozzanak.”

A protestantizmus után jött a janzenizmus tévedése. Saint Cyran és Arnauld tanítványai az Eucharisztia túlhajtott tiszteletéből a lehető legkevesebbre korlátozták a szentáldozást. Így esett meg az a hallatlan dolog, hogy a nagy Arnauld leánya, a kiváló maubuissoni apátnő, az Eucharisztia iránti nagy tiszteletből több éven keresztül nem áldozott, sőt még húsvétkor sem vette magához az Oltáriszentséget! Ez ellen a túlzó tiszteletből fakadó tévedés ellen az Egyháznak erőlyesen föl kellett lépnie. 1679 február 12-én XI. Ince pápa jóváhagyásával kiadott rendelet világosan körvonalazza a hívek számára a szentáldozás föltételeit és a janzenisták túlzásaival szemben — akik szerint a kereskedők és házasemberek csak nagyon ritkán járulhatnak a szentáldozáshoz — határozottan kimondja, hogy a szentáldozás gyakori vételében mindenki bátran követheti belső vonzalmát és lelkiatyja utasításait.

A protestantizmus és janzenizmus együttes dermesztő hatására a gyakori szentáldozás buzgalma meglehetősen lelohadt a hívek lelkében. Annyira beléjük szívódott a janzenista métely, hogy a leg-

többen szinte napjainkig nem voltak tisztában az Eucharisziával. Furcsán gondolkoztak a gyakori szentáldozásról és fogalmuk sem volt, milyen korban kell a gyermekeket az első szentáldozáshoz vezetni. X. Pius pápának múlhatatlan dicsősége, hogy az Eucharisziát újra az Egyház központjába állította. Rámutatott az ősegyház tanítására és apostoli tekintélyével biztos útmutatást adott a nagy Szentség használatára. 1905—1907-ig, tehát rövid két esztendő leforgása alatt négy ízben szól az Eucharisziáról. Körlevelei közül legfontosabbak a mindennapi szentáldozásról és az első szentáldozás idejéről és feltételeiről szóló pápai dekrétumok. Az előbbiről már megemlékeztünk, most pár sorban rámutatunk az utóbbiban foglalt tanítás velejére is.

A szentáldozás idejét egyre későbbre halasztották — írja a Szentatya. — Eleinte a tizenkettődik, majd a tizenharmadik, sőt tizennegyedik évre tették, és így éppen azokban az években fosztották meg a gyermekeket a mi Urunk látogatásától, amikor még a legragyogóbb a tisztaság és amikor éppen a bontakozó élet szempontjából oly kimondhatatlanul fontos az eucharisztikus táplálék. Pontosan megjelöli az első szentáldozáshoz szükséges és elegendő életkort: minden gyermeket azonnal az Úr asztalához kell vezetni, mihelyt az esze kezd kinyílni és az Eucharisziát meg tudja különböztetni a közönséges mindennapi kenyértől. Tehát a szülők vagy nevelők nagy gonddal készítsék elő őket az első szentáldozásra és azon legyenek,

hogy a gyermek azután is minél gyakrabban, lehetőleg mindennap járuljon a szentáldozáshoz!

MI KELL A JÓ SZENTÁLDOZÁSHOZ?

Különbséget kell tennünk a szükséges és a kívánatos előfeltételek között. Emlékszünk még a janzenisták lelketlen szigorúságára. Ezek a portroyali urak és tanítványaik azt hirdették, hogy egyetlen jó szentáldozáshoz is oly rendkívül tökéletes lelkiállapotra van szükség, hogy azt megteremteni szerfölött nehéz; a gyakori szentáldozás követelményei pedig szinte elérhetetlenek a szegény halandó számára. Ennek aztán az lett az eredménye, hogy különben jó keresztények is arra a meggyőződésre jutottak, hogy a gyakori szentáldozás csakugyan nagyon kevés tökéletes ember kiváltsága lehet és hogy minden szentáldozást hosszú és fáradságos előkészületnek kell megelőznie. Ez a kereszténytelen fölfogás egyes helyeken még ma is meglehetősen divik, főképp ott, ahol a janzenista méreg erősebben a lelkekbe ivódott.

A janzenista elgondolás kiinduló pontja ez: az Eucharishtiában köztünk lakó Istenembernek határtalan tisztelettel tartozunk. Az Oltáriszentség oly magasan áll fölöttünk, hogy nekünk egyedül csak arra kell vigyáznunk, hogy soha, egy pillanatra se tévesszük szem elől azt a mérhetetlen távolságot, mely köztünk és közte tátong. Vele szemben legfőbb köteles érzelmünk a megalázódás, a leboruló imádás. Ennek a tiszteletnek aránytalan túlhajtá-

sából született a tévedés: elviselhetetlenül fölfokozták a szentáldozási előkészület követelményeit, olyannyira, hogy még a legjobbak számára is lehetetlenné vált a gyakori szentáldozás.

Ezzel szemben az Egyház azt tanítja, hogy az Eucharisztia méltó vételéhez szükséges előfeltétel a lélek részéről a menyegzői köntös, a megszentelő kegyelem állapota; a test előkészülete pedig abban áll, hogy a szentáldozás napján éjféltől kezdve a szentáldozásig sem ételt, sem italt nem veszünk magunkhoz.

Két szentség van, mely megszünteti a lelki halált és visszaadja a lélek elvesztett menyegzős ruháját: a keresztség és a bűnbocsánat szentsége. A többi öt szentség gyarapítja bennünk a kegyelmet, mélyíti és erősíti az isteni életet, tehát már föltételezi a kegyelmi állapotot. Ezek az élők szentségei, mert csak halálos bűntől ment, eleven lelkek részesülhetnek bennük. Az élők szentségeit súlyos bűn állapotában fölvenni halálos bűn, kegyelmi állapot nélkül áldozni szentségtörés, nagy bűn, visszaélés a Legszentebbel. Ugyan kinek jutna eszébe, hogy táplálja a hullát? Hiszen nincs benne élet, nem képes fölszívni a táplálékot! Ugyanez áll a halott lélekre is: nemcsak hogy nem tudja magába fogadni az Eucharisziát, — hogy is egyesülhetne a holt lélekkel az élő Isten? — hanem az ilyen áldozás újabb halál és a szerencsétlen lélek sorsa még rosszabb az előbbinél.

Tehát a biztosan elkövetett halálos bűn után ki kell békülnünk a jó Istennel, vissza kell ké-

redzkednünk az atyai házba és csak akkor ülhetünk ismét az Úr asztalához. A tridenti szent zsinat világosan tanítja, hogy erre a kibékülésre nem elegendő a tökéletes bánat: meg is kell vallanunk bűneinket a szentgyónásban. Ha valaki nem biztos abban, súlyosan vétkezett-e vagy sem, magához veheti az Urat. Nagy lelki haszna lesz belőle, mert ilyenkor a lélek mélyen megrendül, igazán belátja és mélyen megtapasztalja, mit jelent neki az Eucharisztia: e nélkül az isteni táplálék nélkül talán összeroskadna az úton...

A szentatya a kegyelmi állapot mellett még a jószándékot is sürgeti, tehát ez is kell a jó szentáldozáshoz. Ez abban áll, hogy ne pusztán szokásból, hiúságból, vagy merőben emberi okokból járuljunk az Úr asztalához. Ne azért, hogy valakinek kegyeibe jussunk ezáltal, vagy mert olyan jólesik, ha mások is látnak bennünket, stb. De jó tudnunk, hogy ha egyébként a kegyelem állapotában vagyunk, a jószándékhoz csatlakozó gyarló emberi indítóokok még nem teszik rosszá a szentáldozást. Ahhoz, hogy a szentáldozás rossz legyen, olyan szándék kell, mely már magában véve is súlyosan bűnös, vagy legalább is olyan, hogy minden helyes és jó szándékot teljesen kizár.

Sajnos, a mi szándékaink gyakran oly kevertek, oly sokréteűek. Legnemesebb törekvéseinkbe is mennyi por és emberi gyöngeség keveredik! De ezek soha nem rontják meg tetteink egész értékét, csak érdemeinket csökkentik, és pedig oly mértékben, amennyire tudva és akarva megtűrjük őket önmagunkban.

A testi előfeltétel az éjféltől a szentáldozásig tartó böjt megtartása. Ezt nem az Udvözítő rendelte el, ezt az Egyház írja elő. Az első szentmisén, nagycsütörtök este, éppen az ünnepi lakoma után nyújtotta az Úr apostolainak az Eucharisziát. Az ősegyház is ezt a példát követte és az Eucharisztia vételét szeretetlakomával kötötte össze. Azonban Szent Pál apostol leveleiből tudjuk, hogy lassankint fölburjánoztak bizonyos visszaélések: vételkedések az első helyért, kicsinyes féltékenységek az áldozati adományok kiválasztása körül, itt-ott a kellő józanság hiánya, stb. E visszaélések megszüntetése végett rendelte el az Egyház az éjféltől kezdődő böjtöt a szentáldozás előtt, hogy így a méltóságos nagy Szentség tisztelete csorbát ne szenvedjen.

Az egy hónapja fekvő betegeknek, ha gyors felépülésükhöz kevés a remény, megengedi az Egyház, hogy a szentáldozás előtt is vehessenek magukhoz valami könnyű, folyékony ételt, mely az áldozás idejéig fölszívódik a szervezetbe. Ugyancsak a misszionáriusok is kaphatnak ilyen fölmentést egyes alkalmakra a püspöktől, ha naponta több misét kell mondaniok és súlyos okuk van arra, hogy fölmentést kérjenek. De a püspök csak személyes kérésre és akkor is csak úgy adhatja meg az engedélyt, ha annak szükséges voltáról meggyőződött.

A szükséges előkészületen kívül a kíváncsok előkészület lehet távolabbi és közelebbi. A távolabbi előkészület abban áll, hogy a közelgő szent-

áldozásra való tekintetből hűségesebben teljesítjük kötelességeinket, jobban megtartjuk lelkünk összeszedettségét, nagyobb bensőséggel végezzük szokásos imáinkat, jobban szeretjük testvéreinket, több jót teszünk embertársainkkal, többször legyőzzük magunkat, megtagadjuk rendetlen hajlamainkat az Udvözítő iránti szeretetből: íme, ezek a távolabbi előkészület legjobb és leghatásosabb eszközei.

A közelebbi előkészületben kiki azt a módszert alkalmazhatja, amely a gyakorlatban legjobban bevál, amely őt legjobban segíti. Az imakönyvek bőséges anyagot és utasítást adnak erre vonatkozólag, azért itt nem időzünk tovább, csak annyit mondunk: a fődolog az, hogy minél jobban bekapcsolódjunk a szentmisébe és a lehető legbensőbben egyesüljünk az oltáron megújuló világ-megváltó áldozattal, amelybe valamennyien beletartozunk!

AZ EUCHARISZTIA GYÜMÖLCSEI

Az Eucharisztia egyesít minket Krisztussal. Ennek az egyesülésnek kettős, mélységes értelme van. Az első az, hogy az Eucharisztia egyesít bennünket Krisztus életével, a másik pedig az, hogy az Eucharisztia egyesít minket Krisztus halálával, vagy ha úgy tetszik, az Ő megújuló áldozatával.

EGYESÜLÉS AZ ÉLŐ KRISZTUSSAL

Krisztus élete isteni élet. Az isteni élet pedig az Atya, Fiú és Szentlélek egyesült élete. A mi Urunké ennek az isteni életnek egész teljessége. Ő az Isten Egyszülötte, az örök Ige, a megváltott emberiség Feje. Mi az eredeti bűn folytán elvesztettük az isteni életet, amelyet kezdettől fogva belénk oltott az Isten. És ekkor jött az Udvözítő, leszállott a mi „laicizált” világunkba és visszahozta, tündöklő alamizsnaként újra visszaadta az elvesztett isteni életet. Megtestesülésével és megváltó halálával egyszersmindenkorra megadta nekünk ezt a páratlanul gazdag, természetfeletti világot. Megalapítja a keresztség szentségét és mindnyájunk lelkébe mélyen beleoltja a teljes Szentháromság életét, az isteni életet, amelynek egyedül Ő volt boldog letéteményese és hordozója itt a földön.

Krisztussal egyesülni, Őbenne maradni, a kegyelem állapotában élni: íme, ez az isteni élet! De ez az élet nincs szorosan körülhatárolva, csodálatos fejlődésre képes. A keresztségben kapott kegyelem csak kezdet, csak csírája az isteni életnek: nőhet, gyarapodhatik bennünk, sőt kell is nőnie, kell is gyarapodnia, különben elsatnyul és visszafejlődik. Ezt az isteni életet az élők szentségei gyarapítják és erősítik bennünk, és pedig elsősorban az Eucharisztia, mely nemcsak a kegyelmet gyarapítja bennünk, hanem bizonyos időre nekünk adja magát a kegyelem szerzőjét, az Istent. És az Istenembernek ez a néhány percig tartó, csodálatos látogatása hihetetlenül megsokszorozza bennünk a megszentelő kegyelmet. És mivel a kegyelem nem más, mint az Isten élete mibennünk, bátran mondhatjuk, hogy az Eucharisztia egyre jobban, egyre bensőségesebben elmélyíti bennünk a három isteni Személy életét. Ime, ez az Eucharisztia legelső gyümölcse. Minden jó szentáldozással gyarapodik bennünk a megszentelő kegyelem, az isteni életben való részesedés, és pedig annál bőségesebben, minél jobb, minél buzgóbb az előkészületünk.

De ez még nem minden. A szentáldozásban legalább néhány percre személyesen is betér hozzánk az Istenember, és pedig oly leírhatatlanul fönséges módon, melyre egyedül csak Ő képes, és a három isteni Személlyel való kegyelmi egység mellett új, benső egységet teremt köztünk és Őnmaga között. Mélységes, ragyogó misztérium ez. A latin és görög egyházatyák közül talán Alexandriai Szent

Cyryll ír a legszebben róla: „Ha két forró viasz-
cseppet összeöntünk, nincs többé két viasz-
csepp, hanem csak egy. Ugyanígy egyesül Krisztussal,
aki áldozik: Krisztus őbenne és ő Krisztusban.”

Merész kifejezés ez, de az Úr szavai talán még
mélyebbre mutatnak: „Amint én élek az Atya által,
úgy aki eszik engem, az is él én általam.” (Jn. 6,
58.) Valamennyi szentírásmagyarázót megragadja
ez az isteni szó. Csak a két legnagyobbat idézzük.
Szent Tamás ezt fűzi hozzá: „Az Eucharisztia foko-
zatosan átalakít bennünket Krisztusba.” Szent
Ágoston pedig így ír: „Ezt a táplálékot nem mi
változtatjuk át önmagunkba, mint a testi táplálé-
kot, hanem mi változunk át tőle Krisztusba!”

De a három isteni Személlyel és az Istenemberrel
való különös belső egyesülésen kívül még más
gyümölcse is van az Eucharishtiának. Valahány-
szor szívünkbe tér a szentségi Jézus, mindannyi-
szor rengeteg segítő kegyelmet hoz magával. Min-
den pillanatra szóló különös isteni támogatás ez,
melyre oly nagy szükségünk van, hogy a gonosz-
nak ellenállhassunk. Minél többször és minél buz-
góbban áldozunk, annál hatásosabban védelmez
minket az Eucharisztia minden bűntől, főképen a
halálos bűntől, de megerősít a bocsánatos bűnök-
kel szemben is. X. Pius pápa 1905 december 20-án
kelt rendeletében világosan mondja: „Jézus Krisztus
és az Anyaszentegyház forró vágya — hogy tudni-
illik a hívek lehetőleg naponta járuljanak a szent-
áldozáshoz — azt célozza, hogy a hívek megerő-
södjenek a halálos bűnök ellen, melyeknek annyira

ki van téve az emberi gyöngeség." Ugyanezt mondja maga az Udvözítő is, csak más szavakkal: „Ime, az égből szállott kenyér, hogy aki azt eszi, meg ne haljon.” (Jn. 6, 50.)

A bocsánatos bűnökre vonatkozólag pedig azt tanítja az Egyház, hogy a szentáldozás egyszerűen eltörli azokat. Ha gyakran, mindennap áldozunk: „Lehetetlen, — mondja a szentatya — hogy meg ne szabaduljunk bocsánatos bűneinktől és a hozzájuk húzó vétkes ragaszkodástól.”

De az Eucharisztia nemcsak védelmez a bűntől, hanem csodálatosan gazdagít is minket. Ugyan ki tudná megmondani, mit jelent nekünk az Eucharisztia hitünk megőrzésében, valamint a szép és boldog keresztény élet kialakításában?! Egy húszéves fiatalember írja:

„Nem tudom eléggé megköszönni a jó Istennek azt a tengernyi kegyelmet, amellyel elhalmoz. Meg vagyok győződve, hogy mindezt a napi szentáldozásnak köszönhetem. Közvetlenül nem éreztem a Szentség hatását, de most látom: a nélkül, hogy különösebben akartam volna, szinte észrevétlenül teljesen átalakultam. Hát még mi lett volna akkor, ha minden erőmet latbavetve, elszántan közreműködtem volna az Isten kegyelmével! A Szentség nagy belső ereje hat rám és hanyagságom ellenére is belsőleg átalakít: ha minden ember napiáldozó volna, csakhamar átalakulna az egész világ!”

Coppée említi Unnepi elbeszélései-

ben: húsvét napján, Párizs vadonában, amint a hívek javában tódulnak ki az ünnepi nagymiséről, egy suhanc, akinek már a szeme sem állt úgy, ahogyan kellett volna, gúnyos röhögéssel odaszól cimborájának: „Nézd csak ezeket az Isten-falókat!” — és azzal hirtelen karonfogja és egy korcsma szögletébe vonszolja barátját. Coppée, aki szemtanúja volt e jelenetnek, átveszi a suhanc megjegyzését és így folytatja: „Igen, nagyon jól mondd, szegény, elvadult felebarátom: ezek mind csakugyan Isten-evők! Csakhogy ezek a férfiak, nők és gyermekek, akiket te gyalázni szeretnél volna, mielőtt részt vennének azon a titokzatos lakomán, mielőtt Krisztusba olvadnának, előbb mélyen magukba néznek, szigorúan megvizsgálják lelkiismeretüket, magukba szállnak, bocsánatot kérnek az Istentől botlásaikért és teljes szívükből fogadást tesznek, hogy soha többé el nem követik azokat... És — ezt jól jegyezd meg magadnak, szegény, elvadult felebarátom: bármennyi is a kísértés, és bármily gyöngék is önmagukban, valahányszor fölkelnek az Úr asztalától és a mindennapi életbe visszatérnek, mindannyiszor valamivel több, valamivel jobb embereknek érzik magukat!”

„Isten-falók... Te szegény, vásott fiú: a te legújabb nevelőid sohasem mondják neked, hogy tedd a jót és kerülj a rosszat, és arra sem figyelmeztetnek, hogy idestova már kétezer éve ebben a csöpp tiszta búzakenyérben rejlik az Örök Élet...”

A nagy keresztényüldöző Tu Duc annámi császár egyik rendeletében élesen rámutat arra, mily hősies

bátorságot ad az Eucharisztia vétele a keresztyéneknek: „A keresztyén börtönök kapujában állandóan éber őrizet álljon, hogy senki be ne vihesse hozzájuk azt a búbajos kenyeret, melytől nem érzik a kínokat és ujjongó örömmel mennek a halálba!”

A mindenükből kiforgatott szegény grönlandi keresztyényeket az Eucharisziára való visszaemlékezés tartotta meg az igaz hitben. A vatikáni levéltárban őrzik VI. Sándor egyik bulláját, melyet a pápa a bencésrendi Mátyás püspöknek küldött, mikor őt Grönland püspökévé tette. Ez a bulla beszéli, hogy ezek a szegény hívek már emberemlékezet óta nem láttak papot. Nem volt másuk, csak az a korporálé, melyen a száz évvel azelőtt mondott szentmisében Grönland utolsó papja által konszekrált szentostya nyugodott. Félte őrizték ezt a gyolcskendőt nemzedékről-nemzedékre, és az Eucharisziára való hálás emlékezés megőrizte őket az igaz hitben!

De az Eucharisztia nemcsak hitünk őre. Nagyon sok és szép példát tudnánk felsorakoztatni annak bemutatására, hogy az első szentáldozásra való visszaemlékezés, vagy az Oltáriszentséggel való váratlan találkozás a legelvetemültebb embert is észretéríti, jobb belátásra bírja és az igazság útjára visszavezeti.

Lyonban történt, 1830-ban. Valami forradalmi banda, mely „pusztítók”-nak nevezte magát, meg-

szállotta a város fölötti magaslatot. Az egyik papnak hirtelen eszébe jut, hogy a dombon lévő kápolnában maradt az Eucharisztia. „Elmegyek és elhozom onnét” — gondolja magában és azzal elindul a magaslat felé.

— Nézzétek csak, ott jön egy pap, aki nem fél tőlünk! — kiáltják a forradalmárok. — Mit akarsz, polgártárs?

— Egy kellemetlen szomszédtól szeretnék beneteket megszabadítani...

— Ugyan ki az?

— Ő! — feleli a pap és a kápolnára mutat.

— Senki se álljon útjába ennek a papnak: az Istent akarja elvinni! — hangzik a parancs. Gyerünk, polgártárs, tedd a kötelességed minél hamarabb!... Hé, nem addig van a...! Nem lehet ám csak úgy egyszerűen elvinni innét a Szentséget! Mi is elkísérünk!

— Bravó — mosolyog a pap. Amint elindulnak a kápolna felé, azt mondja az egyik:

— Én valamikor gyerekkoromban sokat ministráltam a Szent János-templomban...

— Én pedig a Szent Nizier-be jártam öt évig — teszi hozzá halkán a másik.

— Hamar kerítsétek elő a díszpalástot! — És a pusztítók valamennyien ott lépkednek az Oltáriszentséget vivő pap nyomában és egészen a kolostor kapujáig kísérik az Eucharisziát...

Valamennyi erény között a legnehezebb a tisztaság megőrzése. És lehet-e nagyobb, erősebb szövetség

ségesünk ebben a küzdelemben, mint az Eucharisztia — ősi, de nagyon találó elnevezés szerint: az anyagi kenyér? Lehet-e nagyobb, erősebb szövetségünk a jellemalakítás férfias, szent napszámában, mint az eucharisztikus Jézus?

Hassonville francia akadémikus írja a bourgogne-i hercegről, mily kemény, hősies erőfeszítéssel látott jelleme kialakításához első szentáldozása után:

„Ettől kezdve napról-napra mindig jobban és jobban tünedeztek gyermekkori hibái, szeszélyei, melyek szülei és nevelői lelkében mindeddig nem kis aggodalmat keltettek jövőjét illetőleg. Nagy belső előhaladása egyre szembeszökőbb lett. Az állandó önuralom és férfias önfegyelmelés folytán gyökeresen átalakult. A régi tomboló, durva és féktelen gyerekből nyugodt, határozott, kedves és szeretetreméltó fiú lett. Annyira ura volt önmagának, akkora volt szilárdsága és belső egyensúlya, hogy aki csak látta, mind azt hitte, hogy ez a szerencsés jellem veleszületett jótulajdonsága. Csak közvetlen környezete tudta, micsoda hősies erőfeszítésbe került, míg végre férfit faragott magából az Eucharisztia isteni erejével!”

Ugyan ki tudná leírni, mily csodákat művel az Eucharisztia az állandó odaadás és emberszeretet hőseiben, a betegápoló apácákban, a belpoklos-telepek angyalaiban, akik élve rothadó emberroncok közé temetik fiatal, virágzó életüket! Nem pillanatnyi hősiesség ez, hanem az egész életet betöltő ön-

feláldozás. Emberi erő nem elég ide! Ha az Eucharisztia el nem kísérné őket és nem erősítené szívüket mindennap, talán egy sem bírná ki ezt a vértanúi életet. De velük az Úr, bennük az Isten, övék az Eucharisztia: így aztán már nem is oly nehéz, sőt szép és boldog is ez az élet...

Taine írja a forradalomról szóló tanulmányában: „A párizsi rendőrség gyűjtőfogházában Jézus-Máriáról nevezett szerzetesek teljesítenek szolgálatot. Ezek a férfiak szent fogadalommal kötelezik magukat, hogy állandóan ebben a szennycsatornában élnek, ahová naponta beözönlik az utca söpredéke. Néha az ő szívük is már-már elalél, megtántorodik... De szerencsére az egyik szögletben kis kápolna áll: ide térnek be mindig, amikor a lelkük reszket, és negyedóra múlva sugárzó arccal lépnek ki innét és újra erős lélekkel, bátran, mosolyogva végzik kötelességüket.”

Páter István, a lazaristák és Szent Vince leányainak párizsi főnöke mindig azt szokta mondani a szeretetművek látogatóinak: „Ime, most megmutattam önöknek egy darabkát a mi életünkből, — de még nem adtam meg ennek az életnek a kulcsát. A mi életünk titka: ismerni, szeretni és odaadó hűséggel szolgálni Jézus Krisztust az Eucharishtiában!”

Az Eucharisztia a keresztények egymásközötti egységének és szeretetének köteléke. Erről külön fejezetben szólunk.

EGYESÜLÉS AZ ÁLDOZATI KRISZTUSSAL

Az Eucharisztia tehát egyesít bennünket az élő Krisztussal. De ez nem egyedüli hatása az Eucharisztianak. Az Üdvözítő Szíve szándéka szerint és az Egyház világos tanítása alapján az Eucharisztia az Úr halálával, az ő megváltó áldozatával is egyesít bennünket. Végtelenül gazdag misztérium ez, melyet csak az ért meg igazán, aki jól felfogta a kereszténység lényegét, amely nem más, mint a teljes azonosulásig menő egyesülés Krisztussal.

Az Isten Fia nem érte be azzal, hogy bennünket külsőleg üdvözített: saját isteni Személyének eleven tagjává akart tenni minden keresztényt. Neki nem volt elég, hogy egy lett mi közülünk, hanem azt akarta, hogy valamennyien azonosuljunk Övele. Nem fizikailag, hanem valami titokzatos, de valóságos módon. Ezt a mélységes titkot példázza az Úr a szőlőtő és a szőlővessző gyönyörű hasonlatában: Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők...

A keresztségben az ember Krisztussá lett, Krisztus eleven része lett. Az egyházatyák tanítása szerint ezeket a szavakat nem szabad anyagi értelemben venni, de képes beszédnek sem szabad tartani. Ez az egyesülés valóságos, több mint erkölcsi egység, de nem szorosan vett fizikai, hanem titokzatos, misztikus egység.

De hát kicsoda Krisztus? Megváltó. Tehát a keresztény embert a keresztség megváltóvá szenteli.

Kicsoda Krisztus? Az egyetlen örök Főpap, aki egyedül képes Istenhez méltó, végtelen értékű

áldozat bemutatására. Nos, a Krisztussá keresztelt ember részesül Krisztus örök főpapi hatalmában. Aki ezt megérti, az megértette az Eucharisztia titkát is; aki ezt nem érti, az sohase fog behatolni az Eucharisztia szívébe.

A mi Urunk egész életében szüntelenül gyakorolta örök főpapi hatalmát. Élete folyton fölszálló, jóillatú áldozat volt Isten előtt, a megromlott emberiség helyett. És ez a följánlás akkor ért delelőpontjára, mikor a Kálvárián saját vére biborába öltözöttén mutatta be élete áldozatát. Amikor a getszemáni véres tusájú látomásában elviharzott előtte az egész emberiség iszonyú bűnáradata, örök, szent odaadással az Atya kezébe hajtotta fejét és átengedte magát a teljes összemorzsolásnak, hogy eleget tegyen a bűnökért. Ime, ez a kereszt oltárához lépő Krisztus lelkiállapota. És azóta ég és föld között, a lefegyverzett isteni Igazságosság és a bűnös föld között ott áll a bitó, a Krisztus keresztje, a véres oltár, és rajta az örök Főpap, a végtelen értékű Áldozat, mely megvéd, betakar minket átvert, irgalmas két kezével, melynek sebeiből csakúgy patakszik az áldás...

De a bűn nem fulladt bele teljesen Krisztus áldozatába: tovább is él, buján virágozik egész az idők végezetéig. Éppen ezért Krisztus nem akarta, hogy a közbenjárás véres oltára csak egy napon emelkedjék könyörögve az ég felé. Neki nem volt elég, hogy három órára betakarjon minket ölelésre tárt karjával. Örökre állandósítani akarta köztünk az isteni közbenjárás gyönyörű gesztusát: íme, a

szentmise! Krisztus keresztiének felemelése megismétlődik az egész világon mindennap, minden szentmisében. Ezek a tiszta papi kezekből Úrfelmutatáskor magasba lendülő szentostyák mindmegannyi szemei annak az egész földet beborító védőhálónak, amely a bűnös, pártütő emberiség feje fölött oltalmazólag feszül az ég felé.¹

A szentmiseáldozat és keresztáldozat egy és ugyanaz, csak a díszletek különböznek. Bárhonnét nézzük is, a pap és az áldozat egy és ugyanaz mind a kettőben. Krisztus ugyanabban a teljes áldozati állapotban van a szentmisében is, mint a keresztben. A kettő közt csak annyi a különbség, hogy a keresztáldozat megszerezte az üdvösség kegyelmét, a szentmise pedig kiosztja és a hívekre alkalmazza a megváltás érdemeit. És még egy különbség: a Kálvárián Jézus, a Fő, egyedül misézik és áldozza fel önmagát, — a szentmisében pedig, mivel a keresztáldozat minket Krisztussá, tehát pappá és áldozattá tett Övele, mi, az ő tagjai Vele misézünk és Vele együtt áldozzuk föl önmagunkat.

Most már látjuk, hogy az Eucharisztia nemcsak

¹ Nem akarjuk azt mondani, hogy maga az Úrfelmutatás a keresztáldozat megújítása. Az egész szentmise az, de leginkább annak magva, az átváltozás. Az Úrfelmutatást egy párizsi püspök hozta be Cantor és Comestor tévtanításai ellen, akik azt hirdették, hogy Krisztus teste csak akkor jelenik meg a kenyér színe alatt, ha a bor felett is kimondta a pap az átváltozás szavait. Ezen tévedés megcáfolására emelik fel imádásra a konszekrált szentostyát, még mielőtt a bort átváltoztatták volna.

táplálék, hanem egyszersmind áldozat is. Valahányszor tehát az Üdvözítő a misztikus test tagjai előtt bemutatja a Fő áldozatát, a tagok se vonhatják ki magukat az áldozatból, hiszen egy élő Krisztussá kereszteltettek Övele, — de nem azért, hogy gyönyörködjenek méltóságukban, hanem hogy viseljék annak következményeit is! A nemesség kötelez: tagjai vagyunk Krisztusnak, tehát papok és megváltó áldozatok is egy személyben. A Fő és tagok egy test. Ha tehát a Fő áldozik, a test nem nézheti Őt ölbetett kezekkel, nem maradhat meg a pusztaszemléletnél. Valahányszor Krisztus megújítja áldozatát, ebben az áldozatban az egész Krisztus a pap és az áldozat: az egész Krisztusba pedig mi is beletartozunk! Ó, bárcsak megértenék a tagok is tündöklő krisztusi hivatásukat, — hogy pappá és áldozattá kell lenniök Krisztussal — és miután megismerték, be is töltenék azt életükben!

Kereszténynek lenni: mily ragyogó kitüntetés! A keresztény ember egy Krisztussal, az egyetlen, örök Főpappal, a világot üdvözítő örök Áldozattal. Valahányszor Krisztus főpapi tisztét végzi, öneki is vele kell áldoznia, hiszen eleven része Krisztusnak. Valahányszor Krisztus a szentmisében bemutatja világmegváltó áldozatát, a kereszténynek nincs joga kivonnia magát ebből a nagy felajánlásból. Nem állhat hidegen és részvétlenül az oltár előtt, hanem egész lényével bele kell olvadnia ebbe a világmegváltó áldozatba, amelynek ő is cselekvő, eleven része.

Hogy milyen lélekkel, milyen öntudattal lépünk

áldozati közösségbe Krisztussal a szentmisében: ez a fokmérője annak, hogy csakugyan megértettük-e a szentmisét. Aki ebben a megvilágításban rá nem döbben arra, micsoda gazdagság, fönség és egyzersmind mily nagy kötelesség Krisztus eleven tagjának lenni, az sohasem tudja átvenni az Úrtól azt a tömérdek kegyelmet, amelyet minden szentáldozásban neki szán az Isten.

KIRÁLYI PAPSÁG

De aki megérti nagy méltóságát, hogy Krisztus legyen a Krisztussal, az megérti Szent Péter mélységes szavait is: a megkeresztelt ember p a p, — és megérti azt a fönséges minősítő jelzőt is, amelyet ugyancsak Szent Péter apostol fűz ehhez a papsághoz: k i r á l y i p a p s á g hordozói vagyunk. De hogy lehet az, hogy nem értjük, nem becsüljük meg eléggé ezt a hivatásunkat? Megfoghatatlan csoda ez, és nincs más magyarázata, mint a mélyebb vallási ismeretek teljes hiánya. A lélektelen külsőség oly könnyen megmarad, de a szellemet oly hamar elfelejtik! Vagy talán nem is tudták sohasem, hol dobog az Egyház szíve, hol lobog a lélek, mert sohasem találtak rá az igazi kereszténység mélységes titkaira és átalakító erejére...

Aki a keresztség folytán Krisztus eleven tagjának tudja magát és ennek a fölséges királyi papságnak birtokában nemcsak megérti, hanem éli is a szentmisét, az a puszta jelenléttel, a szertartások értelmetlen bámulatával be nem éri. Jól tudja,

hogy neki tevékeny részt kell vennie Krisztus áldozatában, melyet a világ Udvözítője előtte és vele együtt akar megújítani az Atya dicsőségére és az emberiség üdvösségére. E nélkül a szentmise egészen hétköznapi vallásos cselekmény, éppoly közönséges imádság, mint a többi... Pedig tudjuk, hogy megrendítően ünnepélyes szertartás a szentmise: olyan imádság, amely minden más imádságot összefoglal, magábaolvaszt és gyökerében megmagyaráz.

Sokan szeretnék tudni ezek után, hogyan lehetne gyümölcsözőbben résztvenni a szentmisén? Imádkozva vagy elmélkedve, a szent cselekményre figyelve, vagy pedig a pappal együtt mondv a miseimádságokat?

Mindez csak másodlagos dolog: egy a szükséges, egy a fontos, de ez föltétlenül nagy jelentőségű: belekapcsolódni az áldozatba, egyesülni az áldozó és áldozati Krisztussal, áldozni és áldozattá válni Ővele. Bensőleg résztvenni az ő papi és áldozati működésében: ez az igazi misehallgatás lényege. Ha erre jobban segít az egészen csöndes, hangtalan odafigyelés: kísérjük figyelemmel, néma csöndben a szent cselekményeket. Ha a miseimák segítenek jobban: imádkozzunk együtt a miséző pappal. Akinek jobban megfelel az elmélkedés, az elmélkedjék, és ha valakit másvalami segít a szentmise igazi gyümölcséhez: Istenem, hát tegye azt!

Nem a forma a lényeg, egyedül a lélek, a szellem a fontos.¹

Ezek után mi lehet a szentáldozás a hit világánál? Talán valami többé-kevésbbé önző törekvés a szükséges lelki táplálék után, vagy talán inkább valóságos egyesülés Krisztussal, akit a velünk való egyesülés forró vágya tett áldozattá? Ugyan mit jelent e szó: kommunió? Kettőnek — Krisztusnak és a léleknek egymáshoz való közeledését és egybeolvadását. És mivel itt az áldozati Krisztus van jelen: tehát ez az igazi Jézus, Ővele akarok egyesülni, nem pedig azzal a Jézussal, melyet a játszi képzelet oly könnyen elgondol magának.

Ha tudjuk, mi a szentáldozás lényege, akkor az is világos, hogyan kell rá előkészülnünk. Mivel az Eucharisztia áldozat és én az áldozattal akarok egyesülni: mielőtt hozzá közelednék, nekem is hasonló alakot kell öltennem. Különben Krisztus és én sohasem lehetünk igazán eggyé, a kettő mindig kettő marad: egyik Jézus, aki föláldozza magát, a másik az áldozó, aki nem akarja magát feláldozni...

De azért korántsem kell azt gondolni, hogy nem tudom én, milyen rendkívüli önmegtágadásokat kell végeznünk, ha áldozásainknak teljes értelmet akarunk adni. Nincs szükség semmi rendkívüli áldozatra. Hiszen mennyi nagylelkűség, mennyi áldozatos szellem kell már ahhoz is, hogy minden-

¹ A napi liturgikus imák elmondása, vagy átélkedése az Egyház által ajánlott igen jó eszköz arra, hogy mélyebben behatoljunk a szentmise áldozó és áldozati szellemébe.

nap hűek maradjunk ahhoz, amit Krisztus követel az ő eleven tagjaitól! A következő szentáldozásra való gondolat erejével győzzünk le minden rosszat, végezzük hűségesen minden kötelességünket, és ez a gondolat lobbantsa fel és tartsa életben a nemesebb lelkekben a nagylelkűség mindig többre vállalkozó szellemét. Abban a pillanatban, amikor az áldozó magához veszi az Udvözítőt, a valóságban két áldozat ölelkezik össze és ez a két áldozat egészen eggyé válik: íme, a Krisztus világosságában járó katolikus ember szemében ez a szentáldozás!

A TÁRSADALMI SZERETET KÖTELÉKE

Egy modern író igen szellemesen és okosan mondja az Eucharisziáról és a Krisztus misztikus testéről szóló remek tanulmánya elején:

„Amikor azt mondjuk az Eucharisziáról, hogy az Krisztus testének és vérének szentsége és arra való, hogy több életet és több kegyelmet öntsön a lelkünkbe: ezzel még nem adtuk meg az Eucharisztia teljes meghatározását. Ez a meghatározás csonka és hiányos, sőt talán helytelen is, ha értelmét külön-külön akarjuk alkalmazni az átlényegülésre, a valóságos jelenlétre és az áldozásra. Rá kell mutatnunk ezenkívül az Eucharisztia legfőbb hatására is: egyre tevékenyebben, egyre bensőségesebben egyesíti, beletestesíti az egész Egyházat, az egész megváltott emberiséget Krisztusba és általa az Istenbe.“

A nemkeresztények legnagyobb része, sőt sok katolikus is, ha véletlenül a keresztény szertartásokra gondol, olyan Szentségnek tartja az Eucharisziát, mely a híveket Krisztussal egyesíti. Arra már igazán kevesen jönnek rá, hogy az Eucharisztia a híveket egymás között is egyesíti. Az ősegyházat egészen áthatotta ez a felfogás. Az őskeresztények legnagyobb része az Eucharisziában nem azt a Szentséget látta, mely őt Krisztussal

egyesíti, hanem inkább azt, amely az összes hívet egymással Krisztusban egyesíti.

Akiket már eddig is szorosan összefűzött a hatalmas belső kötelék, a bennük élő teljes Szentháromság, azok most a közös kenyér vételében új, még szorosabb kötelékkel kapcsolódnak egymáshoz. Az áldozatókehelyben lévő összes szentostya egyetlenegy Krisztus. És akik egy asztalnál ülnek, akik ugyanazon eucharisztikus lakomában részesülnek, mindnyájan egyek Krisztusban és mindnyájukban egy a Krisztus.

Lehet-e mélyebb, szorosabb kapcsolat lélek és lélek között, mint maga Jézus, aki ugyanaz mindenikben és aki a külön-külön nyújtott kenyérben is egy marad és föl nem darabolódik? Eddig a Szentháromság fűzte össze a hívek lelkét. Most újabb kapcsolat: Krisztus teste fűzi egy testté valamenynyit. Mily csodája az egységnek!

Itt most néhány szóban rámutatunk, mennyiben a legfőbb társadalmi szeretetkötelék az Eucharisztia.

AHOL NINCS REND- ÉS RANGKÜLÖNBSÉG . . .

Mi a legnagyobb akadálya az emberek egyesülésének? Az, hogy mindenki több akar lenni, vagy legalább is nagyobbnak akar látszani, mint a többi ember. Mindenki azzal kérkedik, mindenki arra büszke, hogy mások fölött áll, hogy uralkodik testvérein. Az egész világ a féktelen gőg martaléka. Mindenki fölfelé törtet mindenáron, még mások

véres testén keresztül is érvényesülni akar. Nem a törvényes hatalmat vonjuk kétségbe, nem az istenadta tekintéllyel szállunk szembe, csak a beteges emberi túlzásokat akarjuk megbélyegezni. Az igazi nagyság mindig szerény és alázatos. Aki tisztában van a hatalom lényegével, nagyon jól tudja, hogy a hatalom közjó és nem az egyén személyes java, melyet kénye-kedve szerint használhat jóra-rosszra. Nem akarunk a hatalom, a befolyás és a méltóság pogány használatáról hosszasan beszélni, csak azt mondjuk: sehol sem párosul oly szépen és oly finoman a keresztény öntudat és alázat, mint éppen a szentáldozásban. „A világ minden egyenlőtlensége egyszerre eltűnik a keresztények valóságos közös nagysága előtt, akik valamennyien Krisztus testével táplálkoznak” — mondja P. Monsabré, és Szent Pálra hivatkozik: „Nincs többé se zsidó, se görög, nincs szolga, se szabad; ... mert ti mindnyájan egyek vagytok Jézusban.” (Gal. 3, 28.)

Ki ne hallotta volna Turenne, a nagy hadvezér esetét? Mikor a szentáldozáshoz akart járulni, egyik lovásza akaratlanul is megelőzte; de amint észrevette urát, tisztelettel félreállt:

— Tessék, kegyelmes uram!

— Nem úgy, kedves barátom, felelte Turenne — a kegyelmes úr kint maradt a kapuban: itt csak egy Úr van, akit mind a ketten magunkhoz akarunk venni. Menj csak előttem!

Ez a remek példa azonnal egy másik szép esetet juttat eszünkbe, mely sokkal magasabb állású férfiúval, magával XIII. Lajos francia királlyal történt, és

amelyet az uralkodó lelkiatyja, P. Dinet így beszél el:

— Az egyik chartres-i szentségi körmenet alkalmával a felség is ott volt az Oltáriszentség kíséretében. Meleg nyári nap volt, a hőség szinte elviselhetetlen. A körmenet alatt az Oltáriszentséget vivő püspök int a királynak, húzódjék a baldachin árnyékába és helyet mutat neki maga mellett. Azonban a király kereken visszautasítja az előzőkeny ajánlatot e szavakkal: „Hogy jövök én ahhoz, hogy Isten mellé álljak?!“

Milyen méltóságosan zendül ugyanez a hang Bossuet egyik megrázó gyászbeszédében: „Egyetlen nagyság az Isten és ő előtte meghatóan törpe semmiséggé zsugorodik össze minden emberi nagyság. Itt nincs, de nem is lehet semmiféle társadalmi rend- és rangkülönbség, hiszen egyszer úgyis lehull a csillogó fénymáz, eltűnik minden megkülönböztetés és a mindnyájunkban egyformán törékeny, esendő emberi természet alapján egyszer valamennyien egymásra találunk.” Minden társadalomban a szeretet kulcsa az alázat, ennek pedig a legmélyebb, legigazibb forrása az Eucharisztia.

AKIK EGY KENYÉREN ÉLNEK . . .

Néhány megkapó jelenetet ragadunk ki a sok közül, és bemutatjuk, mily játszi könnyedséggel teremt békét és szívbeli összhangot az Eucharisztia éppen az alázat jegyében..

Gounod egy alkalommal a gyermekek első áldo-

zásán volt jelen. A miséről kijövet a katedrális ajtajában egy édesapa elsőáldozó kisfiával együtt eléje áll és így szólítja meg a nagy zeneszerzőt:

— Kedves művész úr, ez a gyerek él-hal a muzsikáért, főképp az ön zenéjéért. Nem lenne oly jó és nem csatolná hozzá a mai nap áldásaihoz még a szépség áldását is?

Gounod letérdelt a templomcsarnok lépcsőjére a kisfiú elé és így szólt hozzá:

— Kedves fiacskám, ma nem vagyok méltó arra, hogy saruszíjjad megoldjam. Te az élő Istent hordod most szívedben: kisleány, te áldj meg engem!

Camille Bellaigue szemtanúja volt e gyönyörű jelenetnek, amint a galambbász zeneszerző ott térdelt a kisfiú előtt, aki úgy tett, ahogyan valamenynyien tettünk volna az ő helyében: nem áldotta meg, hanem sírásra fakadt...

De Gounod gyönyörű viselkedését ezzel a boldog gyermekkel szemben még túlszárnyalják azok a gyerekek, akikről egy angol redemptorista, P. Hall beszél:

— Egy vidéki városkában történt. Az első szentáldozásra előkészítő oktatáson észreveszi a páter, hogy apró hallgatói közt bizony nagyon sok a szegény, rosszul öltözött, rongyos cipőjű kisfiú, sőt mezítlábas is akad közöttük. Hogy felbátorítsa őket, az isteni Gyermek nagy szegénységéről beszél nekik, és rámutat arra, hogy éppen azok az Udvözítő különös kedvencei, akiknek semmijük sincsen...

A nagy nap reggelén a gyerekek valamennyien ott térdelnek a templomban. A körülményekhez képest csinosan is voltak öltözve, de a lábbeli dolgában itt-ott bizony hiány mutatkozik: a szegénység kifogott a szülők szeretetén. De nem is csoda, hiszen a cipő drága portéka: és egyik-másik kisfiú bizony mezítláb jött a szentáldozásra és szégyenlősen húzta maga alá csupasz lábait...

Megkezdődik a szentmise, közeledik a szentáldozás ideje. Itt a nagy pillanat. Azok a gyerekek, akiknek szép új cipőjük volt, a helyett, hogy az oltárhoz sietnének, hirtelen lehajolnak, levetik cipőjüket és gyorsan a pad alá dugják és az egész kis csoport mezítláb vonul az oltárhoz, hogy a legszegényebbek, akiket a kis Jézus annyira szeret és akiknek cipőre nem jutott, ne szégyenkezzenek az ő új cipőjük miatt...

No és a felnőttek ne tudnák megérteni azt, amit oly mélyen megfogtak ezek a kis gyerekek?

Gand városa évkönyveiben olvasom, hogy a középkorban két nagyobb férficsoport hevesen szeszszólalkozott egymással a város utcáin. Többről-többre, szóról-szóra, már-már verekedésre került a sor, mikor hirtelen csengőszó hallik az utcán: a pap viszi az Eucharisztiaát egy beteghez. A marcona férfiak egyszerre abbahagyják a verekedést, valamennyien letérdelnek az utca kövezetére... A pár pillanatnyi csöndes magábaszállás alatt a kegyelem megérinti lelküket, és amint az Oltári-szentség elhaladt mellettük, csöndben fölállnak...

és egészen megjuhászkodva kezet nyujtanak egymásnak.

Régi példa... De íme, itt egy másik, mely sokkal közelebb áll hozzánk.

Az 1925-i rennesi eucharisztikus kongresszus beszámolójában M. Delcourt Haillot nevű gyáros idézi a következő kedves eseményt:

— Az egyik keresztény gyárban a munkások sztrájkba léptek. A munkások és a vezetőség egyaránt meg voltak győződve arról, hogy a jog és az igazság az ő oldalukon áll, és szóba se akartak állni egymással. A sztrájk kikiáltását követő vasárnap, — kedves véletlen — hogy, hogysen, a keresztény szindikátusok több képviselője áldozáskor közvetlenül a gyáros fia mellé került, aki fiatal feleségével együtt szintén a szentáldozáshoz járt. Ez a különös találkozás mindkét részről megtette a hatását. Azok ne tudnának megegyezni, akik az Úr asztalánál Őbenne egymással egyesültek? Még aznap barátságos találkozás, és szívélyes megbeszélés után újra szent a béke a gyáros és munkásai közt: az Eucharisztia helyreállította a szeretet egységét...

MINDNYÁJAN EGY TEST VAGYUNK KRISZTUSBAN!

Az Eucharisztia gyönyörűen bemutatja, mily egyformán kicsinyek vagyunk valamennyien az Isten színe előtt és mily tündöklő szép a mi közös

nagyságunk az Istenben, és ezzel csodálatos békítő ott, ahol a szívek összhangja megbomlott. De még ennél többet is tesz: nemcsak ajánlja és sürgeti a szeretet egységét, hanem meg is valósítja azt: szeretetben egyesít mindnyájunkat.

Az Eucharisztia szeretetet sürget. Már Szent Pál írja a korinthusi híveknek: „Mikor összegyűltök az Eucharisztia vételére, ne legyen visszavonás közöttetek!” A közös szeretetlakomákon bizony néha megesett, hogy az elsőbbség körül kisebb féltékenységek támadtak. „Ne tegyétek ezt, — inti őket Szent Pál — ez nem fér össze az Úr lakomájával!”

Az evangélium is a lelkünkre köti: ha valaki megbántotta testvérét és ilyen állapotban akar az áldozathoz járulni, előbb menjen és kövesse meg testvérét, akit megbántott, és csak azután járuljon az Úr elé!

De a szeretetnek és egységnek még oly nyomatékos sürgetése is önmagában nem sokat érne, ha ugyanakkor nem tudná létrehozni, megvalósítani ezt az annyira kívánatos egységet. És az Eucharisztia csakugyan valóságos szeretet-kötélék.

Már az ősi eucharisztikus imádság is így könyörög az Úrhoz: „Az egész világon szétszórta élő keresztény hívek mind valamennyien egyesüljenek a mennyei kenyér erejében, éppúgy, mint a dombokon, barázdákban széjjelszórta gabonaszemek, melyek mind-mind egy kenyérré egyesülnek.”

A szentatyák és egyháztanítók gyakran használják ezt a kedves képet: Amint sok búzaszem egy

ostyában és amint sok szőlőszem egy kehelyben egyesül, úgy a sok áldozó is egy Krisztussá lesz.

„Mi a kenyér? — kérdi Aranyszájú Szent János — és tüstént így felel: „Krisztus testel” „És mivé lesznek az áldozók? — Krisztus testével!” És mintha még ez nem volna elég, gondosan hozzáteszi: „Nem több test, hanem egyetlenegy Test!” Már Szent Pál is így írt a korinthusi hívekhez: „A kenyér, amelyet megtörünk, nem a Krisztus Testében való részesülés-e? Mert egy kenyér, egy test vagyunk sokan, mindnyájan, kik egy kenyérben részesültünk.” (I Kor. 10, 17.)

Bossuet az evangéliumról szóló elmélkedéseiben remekül alkalmazza ezt a tanítást: „Ez a kenyér, amely annyifelé kiosztva is egy marad, — hiszen az isteni Lényeg föl nem osztható — eggyé lesz minden taggal, amint egy magával Krisztussal is.”

A római katekizmus világos, tömör szavakba sűríti ezt a tanítást: „Az Eucharisztia Krisztussal egyesít minket, — Christo nos copulat — és ugyanabban a Krisztusban egymás közt is egyesít, összekapcsol és egy testté tesz minket, — nosque inter nos in eodem Christo conciliat, veluti unum corpus coagmentat.”

Hogy miért adta nekünk a mi Urunk az Eucharisziát, annak legmélyebb és véleményünk szerint talán a legfőbb oka az, hogy bennünket, akik oly nehezen férünk össze egymással, megkérdésünk nélkül is összefűzzön, akarattunk ellenére is egységet teremtsen köztünk. Mindnyájunknak van érző,

meleg szíve és ez a szív arravaló, hogy szeressük egymást: azért kaptuk, hogy szeretni tudjunk. És mi mégse, vagy legalább is oly ritkán juttatjuk szóhoz szívünket! Az egyik szomszédja ellen áskálódik, megkárosítja becsületében, megszólja, vagy legalább is lenézi, arra se tartja érdemesnek, hogy szóba álljon vele. Hiába sürgeti az Udvozító annyiszor és oly nyomatékosan a szeretet parancsát, a testvéri, békés egyetértést: mindenütt, még a legjobb barátok, sőt édes testvérek között is meg hasonlóság uralkodik. Krisztus mondja és annyiszor ismétli: „Egyek legyetek”, — és mégis sokszor még keresztények között is mi a gyakorlati élet formulája? „Szakítsunk egymással, semmi közöm hozzád!” És az Úr sürgető szavaihoz a közös egység Szentségét csatolta, hogy megvalósuljon az Ő szíve vágya, az Ő legszebb álma: „Hogy mindnyájan egyek legyenek...” Bennünket, Krisztus híveit a közös hit köteléke tart össze. Azokat, akik a megszentelő kegyelem állapotában vannak, azokat még a közös isteni élet lelki köteléke is egymáshoz fűzi. Egy hit, egy keresztség: una fides, unum baptisma... És most itt az egyetlen kenyér, unus panis, amelynek erejében ez a lelki egység még jobban elmélyül, felmagasztosul a misztikus testi kötelékben, mely az Eucharishtiában való közös részesülés gyümölcse.

Nem tudnók szebben bevégezni ezt a fejezetet, mint Alexandriai Szent Cyrill páratlanul gyönyörű szavaival, melyekkel az Apostolok Cselekedetei-

nek ezt a versét magyarázza híveinek: „A hívek sokaságának pedig egy volt a szíve-lelke.”

„Az Istennel való egyesülés nem csupán az akaratok vonzalmában áll: egészen más motívum tart össze bennünket. Szent Pál így tanít: „Ime, mi mindnyájan egy test vagyunk, hiszen egy a kenyér, amelyben valamennyien részesülünk.” Jól értesétek meg: maguk a nemzetek is egy testet alkotnak Krisztussal, ha a hit és Eucharisztia vétele útján Krisztusba testesülnek!

Egy hit és egy keresztség: ez éppen elegendő arra, hogy valamennyiünket eggyé olvasszon. De ezt az egységet újra megszenteli, beteljesíti és fölmagasztosítja az új egység: egyetlen test táplálja mindazokat, akik az Eucharishtiában részesülnek.

Amit most mondunk, az egyáltalán nem követel nagy értelmi megerőltetést. Minden gondolkodó ember tudja, hogy valamennyien természetünkél fogva különálló egyének vagyunk. De egészen más, természetfölötti módon mégis egyek vagyunk mindnyájan. Fajokra, világosan elhatárolt személyiségekre különülünk: az egyik Péter, a másik János, és mégis egy Test vagyunk Krisztusban, mert egy test táplál valamennyiünket. A kegyelem által bennünk lakó Szentháromság egyesít minket, és az Eucharisztia, Krisztus testének közös vétele új, testi egységgel koronázza a meglévő lelki egységet és „amint oszthatatlan a Krisztus, úgy mi is valamennyien egyek vagyunk Őbenne”. Ezért imádkozott az Udvözítő mennyei Atyjához: „Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk.”

A keresztségben kapott kegyelmi egységünk megvan, de rejtetten, láthatatlanul. És az Eucharisztia által ez az egység mégjobban megerősödik és megsokszorozódik, láthatóvá lesz és foghatóvá válik: íme, kétszeresen is bele vagyunk oltva a Krisztusba, kettős isteni kötelék egyesít mindnyájunkat!

És ha ezek után se tudunk egyetérteni, és nem tudjuk életté tenni magunk között a Krisztus alkotta egységet, ugyan ki az oka ennek? Egészen bizonyos, hogy nem Krisztus, aki a szeretet egységét annyira lelkünkre kötötte és oly tökéletesen, oly isteni módon meg is teremtette közöttünk!

A DIADALMAS EUCHARISZTIA

Bemutattuk, mit tanít az Egyház az Eucharisziáról. Most, amint könyvünk végére érkezünk, vessünk futó pillantást arra is, mily tisztelet övezi manapság az Udvözítőt az Eucharisziában?

Bizonyos, hogy a keresztény hívek mindig lángoló szeretettel övezték az Oltáriszentséget. Gyönyörű bazilikáink, fönséges gótikus dómjaink: mindmegannyi kőbefaragott hitvallás az Euchariszta mellett. A mi templomaink össze sem hasonlíthatók a többi vallások szentélyeivel. Mennyivel többet mond nekünk a legkisebb katolikus templomcska is, mint akár a legpompásabb keleti pagoda! Hitünk mondja, hogy az oltár Titkában lakik, él és lüktet Krisztus eleven Szíve! Mily sivár és kietlen ezzel szemben a protestánsok temploma, ahol a szószék, a katedra a legfőbb bútor! Itt nem az élő Isten van az oltáron, hanem a holt fa, az élettelen katedra, melybe a szónok, vagy a felolvasó próbál valami életet lehelni... Milyen más ezzel szemben a mi szentségházunk örökmécses, meghitt, bensőséges világa, ahol az élő Isten van velünk!

A mi templomunk valóban Isten háza: az Isten lakik benne. És ebben az Isten házában minden, az egész építéset, a művészet minden bravúrja arra irányul, hogy kiemelje, megvilágítsa, kihang-

súlyozza az oltárt, amelyen mindennap megújul a Kálvária örök áldozata. A szertartás legapróbb mozzanata is mind arra szolgál, hogy dicsőítse a méltóságos nagy Szentséget. A papi rend egyes fokozatait is az Eucharisztiahoz való közelség határozza meg.

Mi a kisebb rendek lényege? Az, hogy érint-
hetik az istentisztelet meg nem szentelt tárgyait.
És az alszerpapok? Érinthetik a szent ruhákat és
edényeket, melyeken az Eucharisztia nyugszik. És
a szerpapok? Érinthetik magát az Eucharisziát és
kioszthatják a hívek között. És az áldozópapok?
Üvök a kenyeret és bort Krisztus testévé és vérévé
változtató isteni hatalom!

A katolikus egyház mindig nagy szeretettel
csüngött az Eucharisztia, és bátran mondhatjuk,
hogy korunk se marad el a többi korok mögött az
Oltáriszentség tiszteletében: új, az eddiginél tűn-
dőklőbb fényt sugároz a köztünk lakó Isten fátyo-
los arcára és új formákat teremt az Eucharisztia
minél nagyobb megdicsőülésére.

Mily ragyogó pompával hordozzuk körül, mily
lángoló hittel kísérvük végig városainkon, utcáin-
kon az Eucharisziát, hacsak az állam türelmetlen-
sége meg nem rontja, el nem tiltja a mi ünnepün-
ket! Gondoljunk csak az éjjeli szentségimádások,
szentórák idején zsúfolt templomainkra, a Szív-
gárdákra, Oltáregyesületekre, az örökimádó apá-
cákra s azokra az egyházi intézményekre, melyek-
nek tagjai fogadalommal kötelezik magukat az
Eucharisztia állandó imádására!

Az Ūrnapja kétségkívűl nem olyan űnnep, mint a legűjabb keletű Jűzus Szűve-, vagy Krisztus Király-űnnep. Sokkal régebbűrűl származik: egy lűttichi apáca, Szent Julianna buzgűlkűdására rendelte el az Egyház.

Julianna 1206-ban lűpett a cornillon-i kolos-torba. Tizennyolc űven keresztűl sűrgette őt az Ūr: az Eucharisziában űlű Krisztusnak műg nincs kűlűn űnnep e az Egyházban, — űs felszűlűtotta őt, hogy minden erejűvel dolgozzon az űnnep megvalűsűlűsán. Tizennyolc űvig vűrt a Szent: világo-san meg akart gyűzűdűni kűldetűsűrűl. űs mivel sze-gűny, egyszerű apáca lűtűre azt se tudta, hogyan fogjon hozzá a kűldetűshez, feltűrta tervűt egy kanonoknak, Lausanne-i Jánosnak. Ez megkűr-dezte a cambray-i pűspűkűt, a lűttichi archi-diákonust, a Sorbonne-egyetem kancellűrűjűt, a do-monkosok provinciálisűt űs műg hűrom teolűgűi doktort. Mindenkeűnek roppantul tetszett a terv. Officiumot szerkesztettek, melyet egyideűg hasznűl-tak is a Szent Műrton-kolostor kanonokjűi. 1264-ben IV. Orbán pűpa Aquinűi Szent Tamást kűrte fűl az officium megírűsűra. 1247-ben, Szenthűrom-sűgvasűrnapja utűni csűtűrtűkűn űltűk meg elűszűr az Ūrnapjűt nagy űnnepi fűnnyel Lűttich vűro-sában.

Bűr az Ūrnapja rűgi űnnep, az Eucharisztia kul-tuszűt műgis a mi korunk tette vilűgot mozgűtű, nemzeteket átfűgű, egyetemes megmozdűlűssű. Azűta a rejtett Isten kilűpett a tabernákulum homűlyábűl, űs mint valami fűnyes nap, tűndűkűlűvű jár

városról-városra, országról-országra, világrészről-világrészre, és a hívek százezres hódoló tömege kíséri mindenüvé. Énekkel, imával, lángoló szeretettel valljuk meg ország-világ előtt a kis fehér ostyában köztünk maradt Istenben való hitünket.

De hogyan született meg az eucharisztikus világkongresszusok eszméje? Egy lyoni hölgy, madame Tamisier lelkében vetődött fel először a nagy kérdés: ha már annyi helyen tisztelik az Eucharisziát, nem lehetne ezt a lángoló hitet és szeretetet általános és közös nagy élménnyé tenni? Miért ne lehetne a népeket és nemzeteket, esetleg az egész világot mozgósítani az Eucharisztia tiszteletére? Madame Tamisier minden erejét latbavetette, hogy igennel válaszoljon erre a lángoló kérdésre. Szerényen és okosan, de fáradhatatlan kitartással járt mindenfelé és híveket toborzott e nagy eszmének. Évről-évre felkereste a püspököket, elment a pápai udvarba is és támogatást keresett a nagy terv kiviteléhez. De mint minden koldusnak, neki is nem egyszer bőven kijutott a legbiztosabb koldusjövedelemből: többször kosarat kapott. De nem tágitott, fáradhatatlanul kilincselte tovább, olyannyira, hogy már az Oltáriszentség koldusának nevezték. Végre hosszas fáradozás után, 1881-ben Lille-ben megtartották az első nemzetközi eucharisztikus kongresszust. Innen indult el hódító útjára a nagy eszme egész Európába, az egész világra.

Csak néhány tündöklő dátumot ragadunk ki ennek a nagy mozgalomnak történetéből:

1893, Jeruzsálem: Megerősítette a keresztény

egység reményét; a keleti kereszténység magas képviselői, katolikusok és eretnekek, mind együtt könyörögtek az eucharisztikus Krisztushoz a szeretet egységéért, a pápa követével együtt, aki a keresztesháborúk óta először tette lábát a Szent-földre.

1908, London: ez a kongresszus az utcákon hömpölygő hatalmas felvonulásaival megkapó tanúbizonysága volt a katolikus hit erősödésének és az anglikán egyház növekvő jóindulatának.

1910-ben az Újvilág látta vendégül az Óvilágot, és bemutatta neki a montreáli kongresszuson az amerikai katolicizmus eleven, fiatalos erejét.

1912, Bécs: a nagy császárváros szívverése, lük-tető forgalma teljesen megállt az Eucharisztia jelenlétében. Ott láttuk az Oltáriszentség dísz-hintaja mögött hajadonfővel lépkedő, galambősz császárt és királyt, I. Ferenc Józsefet . . .

1914-ben, a lourdesi kongresszus napjai után kitört a világháború, és néhány évre megállította a nemzetközi buzgalom egyre nagyobb arányokat öltő áradását. A háború után azonban újra elindul az Eucharisztia diadalútja . . .

1922, Róma: gyönyörű ünnepségek, felejthetetlen benyomások a kolosszeumi szentmiséről. Az ősi, gigantikus romok a hajnali napfény bíborában égnek. Hat—hétézer római gyermek, húszezer zarándok vett részt az amfitheátrumi szentmisén. A Cirkusz közepén puszta homokon állt az egyszerű oltár, ott, ahol a keresztények ezrei véreztek el Krisztusért a vadállatok fogai között. Áldozáskor

egyszerre csak elindulnak a papok, és mintegy felidézve a régi szeretetlakomák gyönyörű emlékét, kopott lépcsőkön, ledőlt oszlopokon át, földalatti folyósókon keresztül viszik az Eucharisziát a romok közt szanaszét térdelő keresztények ezreinek... És május 28-án ötvenezer zarándok és háromszáz püspök kíséri végig Róma utcáin diadalmas menetben az Oltáriszentséget.

A legutolsó csikágói, sidney-i, karthagói, manilai kongresszusokról nem szólunk, hiszen még mindnyájunk lelkében ott élnek az amerikai, afrikai és ausztráliai katolikusok eucharisztikus buzgalmának és lángoló szeretetének megkapó tanúbizonyságai.

Aki a hit szemével tudja nézni e páratlan megmozdulásokat, az nagyon megerősödik hitében: a tér és idő korlátain túl valahogy csodálatosan egynek érzi magát minden testvérével Krisztusban. Ahányszor csak a Mester tündöklő diadalára gondol, mindannyiszor elemi erővel tör fel benne a vágy, hogy egyre elevenebben higgye, egyre lángolóbban szeresse az eucharisztikus Jézust és minél gyakrabban egyesüljön vele a szentáldozásban. Igaz, néha el-elbágyad a szívünk, és szemrehányást is teszünk magunknak: hová lett a régi, lelkes szeretet lobogása? Ha a mi ellenségeink be tudnák bizonyítani, hogy oly közel van hozzájuk az élő Isten, mint mihozzánk, nem tenné-e őket győzhetetlenekké a jogos öntudat és büszkeség? És mi, akik biztosan tudjuk, hogy velünk van, miénk az Isten, mégis oly hidegek vagyunk. Mily kimond-

hatatlan kincs van a kezünkben, és nem tudjuk felhasználni! Bárcsak minél előbb megszűnnék a mi tompaságunk, és bárcsak elfogna már egyszer minket is az élő Isten ereje, hogy egészen belőle élnénk, hogy végre valahára megértve az Eucharisziát, nemcsak úgy félénken és immel-ámmal, hanem lelkes szeretettel, az Istent-hordozó lélek büszke öntudatával járnánk a világban!

Sajátságos: ha nem katolikus ember, akár nyilvános körmenetben, akár valami belső sugallat hatása alatt, véletlenül találkozik a Eucharisziával, nem tudja elűzni a lelkébe lopakodó kíváncsiságot. Ráfigyel a belső hangra, kérdezősködik, mindenáron kapcsolatot keres az Eucharisztia tanával.

Clemenceau, a „Tigris”, noha nem volt megkeresztelve, olykor-olykor mégis bámulatosan fel tudta fogni a katolikus dogmák szépségét. Egyik napon arra kérte egyik pap-barátját, fejtse ki neki az Eucharisztia tanát. A pap oly melegséggel és olyan elragadó szavakkal beszélt neki az Oltáriszentségről, hogy egészen magával ragadta előkelő hallgatóját.

— Egyenesen gyönyörű, amit Ön nekem mond!
— kiált fel hirtelen Clemenceau. Ez az isteni életközösség, mely a lélekben létrehozza a szeretet csodáját, ez valóban páratlan, remek filozófia! Bámulatos valami, én mondom önnek, bámulatos! Micsoda eszme! Önnek barátaim előtt is meg kell ismételnie mindazt, amit ma nekem az Eucharisziáról mondott. Meglátja, mekkora sikere lesz!

— Tetszik gondolni?

— Biztos vagyok benne, jól ismerem őket.
Amit ön mond, az oly gyönyörű, hogy biztosan
magával ragadja valamennyit...

AD MAJOREM DEI GLORIAM!

T A R T A L O M J E G Y Z É K

Kinek van igaza?	3
A misztérium közelében	7
Az Égből szállott	8
Az édes anyaföld	9
Étel és ital	10
Örökké élő Férfiszív	11
Mi hozta közénk az Istent?	14
A közénk kívánczós Szeretet	16
Istenre éhes emberek	19
Lehajolt hozzánk, ittmaradt köztünk... .	20
Eucharisztia és Evangélium	23
A nagy prelúdium	24
A beteljesülés	31
Kinek tartják az emberek az Eucharisziát? .	35
Az ősegyház lángoló hite	35
A szétszakított Végrendelet	40
Az anglikán egyház közeledése	44
„Hát ti kinek tartotok engem?”	47
Hogyan van jelen Krisztus az Eucharisziában? .	49
Az átlényegülés titka és magyarázata . .	50
Az átlényegülés hármassága nagy csodája .	52
Csakugyan köztünk marad Krisztus? . .	57
A hit fényes szemével...	61
Eucharisztikus áldozat	65
A szentmise külső arca	65
A misztérium lelke	68
Nagypéntek az idők végezetéig... . .	71

Mindennapi kenyerünk	75
Isteni élet forrása	76
Édesanyánk szíve-vágya	82
Mi kell a jó szentáldozáshoz?	84
Az Eucharisztia gyümölcsei	89
Egyesülés az élő Krisztussal	89
Egyesülés az áldozati Krisztussal	98
Királyi papság	102
A társadalmi szeretet köteléke	106
Ahol nincs rend- és rangkülönbség	107
Akik egy kenyéren élnek	109
Mindnyájan egy Test vagyunk Krisztusban!	112
A diadalmas Eucharisztia	118

